

ELŐFIZETÉSI DÍJ HELYBEN:	
Egész évre	6 frt — kr.
Félévre	3 " "
Negyedévre	1 " 50 "
VIDÉKRE POSTÁN KÜLDVE:	
Egész évre	6 frt 60 kr.
Félévre	3 " 30 "
Negyedévre	1 " 65 "
Hirdetési díj:	
Egyhasabos petitors egyszeri hirdetésnél 10 kr. többszörinél olcsóbb s minden beig- tatásnál 30 kr. kinestári illeték fizetendő.	

SZABADSÁG.

A „Szabadkai Közlöny“ helyett

kiadja: Szalay László A. ügyvéd.

A szerkesztőség és kiadóhivatal:	
I. kör, Csokonai-tér, 55-ik szám; hová a közlésre szánt levelek, előfizetések és hirdetések intézendők.	
Hirdetések felvételnek:	
Budapest: Haasenstein és Vogler, Gold- berger A. V. és Barna Tivadar.	
Bécsben: Haasenstein és Vogler, Dukas M. Schalek Henrik, Stern Mór, Oppelik A., Danneberg J., továbbá a külföld minden nevezetesebb hirdetés felvételi irodájában.	
A „Nyiltér“ sora 15 kr.	

Megjelenik hetenkint egyszer: vasárnap. Egyes szám ára 15 kr.

Kapható úgy a szerk.-nél, mint a helybeli könyvkereskedésekben, és Krécsy Gy. könyvkötőnél. — Ugyanazoknál előfizetések és hirdetések is elfogadtnak.

A szabadkai kormánypart (?) és a kormány.

A szabadkai kormánypart, vagy mint ők szeretik nevezni magukat szabadelvű (?) part sajátosság egy társadalmi keverék. Tisztelet a keves kivételnek, de a legnagyobb része nem egyéb népámitó és saját érdekeit, — kenyeret hajhászó és kétes existenciájú egyennél, akik előtt nincs semmi szent, nincs becsület, nincs érdem, ha az utjukban áll!

Sajtójuk a „B.-Ellenőr“-ben hajtóvadászatot tartanak egyesek ellen a nélkül, hogy ily fellépéseket a közjó, városunk vagy hazánk érdekei megkívánják.

Magán embereknél magán ügyeit bolgatják, s kényszerítik a becsületében megtámadott egyént vagy letérni előlük, vagy fellépni az esküdszék előtt, hogy erkölcsi elégtételhez jusson. Ez pedig pénzbe kerül. A megtámadott elkölt par száz forintot, az előre tolt szerkesztőt elítélik, s bár panaszosnak meg van adva a mit keresett, elvesztette pénzei, mert az elíteltől egy árva garast is behajtani képtelen.

Es még ha az írnia a cikkeket a kit elítélnék!

De az író nem az.

Az író a kormánypartiak valamelyik sötétséget szerető kolomposa, a ki képes arra is, hogy a vádolt szerkesztő mellett tanúként szerepeljen az esküdszék előtt. És ott elég arzatlanok elmondani a védelemben, hogy ők a kormánypart (?) szolgálatában állva a közügynek éneket, mintha ezzel akarnának hatni az esküdtökre is.

A kormány pedig hisz nekik. Nem tudja felismerni ezt a szabadkai elemet, hogy ez veszedelmesebb nép a legvéresebb száju függetlenségi part híveinél is!

Pedig ők a „szabadelvű“ part (?) elnevezése alatt jó hazafiaknak is tartják magukat.

Vajjon jó hazafiak-e legalább?

Nem akarunk kiterieszkedni ezuttal szlavosító üzelmeikre, nem akarjuk festeni a magyarosodni kezdő bunyevác nép felizgatását, nem akarjuk szelöztetni a rácz hatósági nyelvért titokban küzdök terrorizmusát, de fel kell vetnünk a jelen alkalmából, hogy nem lehet jó hazafi, a ki az államot megkárosítja n i g y e k s z i k .

A szabadkai kormánypart pedig így tesz,

Sajtóperbe keverik lapszerkesztőjüket s aztán hivatkoznak magukra mint tanúkra. Az esküdszék elé megidéznék 10—15 egyént a partból, semmi lényegest mondani nem tudnak ugyan, de azért beadják számlájukat, kifizetetik költségeiket, s megnézik a fővárost, elvégzik ottani dolgaikat ingyen, vagy inkább a l l a m k ö l t s é g e n ! Így tett ez a népség csak pár nappal ezelőtt is, és így fog tenni legközelebb június hó 9-ikén ismét.

Vádoltat elítélik, a felmeült költségekben marasztalják is, de nem lesz ember soha, a ki azt megfizeti.

Az államot egy ily saját perben szakig károsítja meg a szabadkai „szabadelvű part“ (?) — tudva, kizsakarattal!

Es ezek az ingyenélők akarják Sza-

badka város törvényhatóságának ügyeit vezetni; — ezek a zavarosban halászó éhen kórászok hitetik el a magas kormányal hogy ők a város és az államjavát szívükön hordják!

Es oda fölnt még mindig hisznek nekik, még mindig nem látnak be kártyáikba, mert az az ember a kinek kötelessége lenne a kormányt felvilágosítani, velök egy követ fűj, lévén ingatag alapja ezekhez a farizeusokhoz köve!

Sem anyagi, sem erkölcsi értékek nincs meg a társadalomban s minden szavok, minden cselekedetökkel a társadalom békéjének felzavarására, és hivatalokba jutásra törekcsenek.

Es ezek az emberek vallják azután magukat nálunk kormánypartiaknak! — ezeket dédelgeti Jankovich Aurél főispán s ezekkel rendeztet magának banderiumos fogadtatást!!

Szégény gyalázat Szabadka városára ez az állapot, de ezt a szégényt is el kell viselnünk, mert a magas kormány szeme még nem nyilt ki közügyeink fölött, s nem láthat be tisztán szomorú viszonyaink közé!

Fogadtatlan prókátorok.

Jankovich Aurél főispánnak megmozdultak szolgálatai a vidéken is. A Zomborban megjelent „Zombor és Vidéke“ közlött a mult héten egy levelet „több zentai“ aláírással s utánna a „Bajai Közlöny“ vezércikkhez elletünk.

A „Zombor és Vidéke“ levelezője azt mondja hogy a „Szabadság“ részére adatokat toboroztak Zentán, s a „Bajai Figyelő“-vel együtt közlölünk megtámadni a főispánt. Ha annak a zen-

tal levelezőnek volna egy kis önérzete, ha nem lenne eselődönt lekött népe a volt zentai polgármesternek, nem azt mondaná, hogy adatokat toborz a n a k, hanem hiteles okiratokat akartak kivenni a város levéltárából, de a polgármester a kiról maga a levelező azt mondja, hogy épen J a n k o v i c h A u r é l t e r e m t m é n y e , a m e s t e r i r á n t i k ö t e l e s t i s z t e t e b l ö l a z o k i r a t o k k i a d á s á t m e g t a g a d t a , m i r ö l h i r e i n k k ö z ö t t i s m e g e m l é k e z t ü n k .

A „Bajai Közlöny“ tovább megy. Kötelessége is.

Vezércikkhez. Es a vezércikkben, a nélkül hogy ismerné a szabadkai viszonyokat, a nélkül hogy tudná kik a l i a n a k J a n k o v i c h A u r é l e l l e n é b e n , a n é k ü l h o g y t u d n á m i l y t á r s a d a l m i á l l á s u e g y e n e k s o r a k o z t a k a f ö i s p á n h a t á r a l a n u l t a p i n t a t l a n e l j á r á s a v a l s z e m b e n , i g y i r a t ö b b i k ö z ö t t : „A szabadkai polgárok — intelligens osztály — köznepe együtt véve — meglegegettek azon örült handa-badákat, melyeket a rendezett állapotokat túrni nem tudó proletáriátus szelnek eresztett.... a nép józansága nem túr tovább a moecosk szűl alproletariát hazudozásán, és undorral fordul el azon ajasságtól melyek ekövetéséül ezen gonosz czéljuk érdekében vissza nem radnak. stb.“

Mi féle auto ez a „Bajai Közlöny“? Micsoda kiváló társadalmi állásai bir szerkesztője, hogy bennünket zavarosban halászó proletároknak merészl-eltüntetni?

Egy handierőző városi írrok, vagy aljegyző, a ki a főispán kegyelme folytán nagyobb darab kenyérhez ohajt jutni, hogy ehen ne vesszen, egy földet túró s álbanál fogva leköttözött ember beszél így független állású más városi és élötte teljesen ismeretlen polgárokkal szemben? No már ehez igaz leugyel-zsidó czopf es jeruzsálemi arzatlanok kell, mert ilyet önérzetes ember el nem követhet!

Mi köze annak a „Bajai Közlöny“-nek a szabadkai viszonyokhoz? Mit seper a más ajtaja előtt, mikor otthon kapatolhat saját kúszóbén? Ki fogadta fel prókátornak a főispán részére, hogy ily elhetetlen módon lépjen fel ellentünkben? A helyben megjelenő „Bácskai ellenőr“ lámpafényénél írta vagy íratta meg az a kitűnő állású

Tárcza.

Csalódás, vagy a meghiusult-terv

(szomorú bohózat.)

I. felvonásban.

Írta: Kukulínovics Lázó.

Személyek:

1. Aurelia kisasszony 45 éves, nem nagyon bájos hölgy.
 2. Szikra Matyuska, (Aurelia kedvese) az előtt kényszer kölcsön pénztárnok, megyei aljegyző utóbb okleveletlen ügyvéd, stb.
 3. Augustinó de Ursó lovag s a világhírű Times, valamint az „Ellenőröz“ című novine titkos szerkesztője, ki azért nem vállal szerkesztői címet és felelősséget, mivel nem hajlandó magát bezártni, mert e czélra helyettest tart.
 4. Carlos de Moecos Augustinó helyettese ki a csuspaizt nagyon szereti.
 5. Gally di Giorgio lekvár-gyáros és híres ferblista.
 6. Pietró Horgozianó krumplicsész.
 7. Jean pinczér.
- Történet helye Aurelia kisasszony lakása; ideje a jelenkor.

I. Jelenet.

Aurelia (egyedül szobájában fel s alá járkálván, zseboráját megnézi s magában tündök.) Még sem jönnek pedig meghagytam nekik, hogy pontban 3 órakor itt legyenek.

Már magam is átlátom, hogy beugrasztottak, még attól tartok, hogy az egésznek nem jó vége lesz, mert a mester nem nagyon szívélyesen fogadott, sőt úgyszólván tudtomra adta, hogy eljárásomat nem helyesli és tapintatlanságot lobbantott szememre. Igaz ugyan, hogy a mester néha rosz-kedvű s azt bárkivel is érezteti, de

mind a mellett rejtélyesnek találtam nyilatkozatait.

(Kopogás az ajtón: Szikra Matyuska esernyőt, Augustinó nagy vastag botot és Carlos egy rúd szalajnit kezébe tartva, belépnek.)

Szikra M. (Magát mélyen meghajtva.) Isten hozta, mily sikerrel járt? teljesülnek-e kívánságaink?

Augustinó (botjára támaszkodva közbe-
vág.) Jó napot mi az újság? széna-e vagy szalma?
Carlos: Oh bájos házi kisasszony és tisztelt uraim, én egy szerény indítványval lép-
nék elő; úgy sem vagyunk még mind annyian együtt, hozassunk néhány litter bort és egy tál csuspaizt, mert én még nem ebédelttem, nagyon éhes és szomjas vagyok, magam is járlok hozzá egy piczulával, úgy hiszem az egész czehek két forintból kikerül.

Augustinó (magában morogva) ez az éhes mindig csak szégnyent hoz fejünkre (hangosan) Tessék, tessék rendelkezni.

Aurelia (kétkez megduzza a cseugetyút mire a pinczér megjelenik.)

Jeán: Mit parancsolnak Méltóságos kisasszony és nagyságos uraim?

Aurelia: hozzon 6 litter bort és egy tál csuspaizt.

Carlos (közbe-
vág) hozassunk inkább 10 littert, jobb lesz; tessék elhinni elfogy.

Jeán (el.)

(Ismét kopogás az ajtón, Giorgio Gally és Pietró Horgozianó, előbbi egy moszartörőt, utóbbi egy vasvillát tartva kezében belépnek és meghajtják magukat) alázatos szolgálja, adjon isten jónapot.

Aurelia: Tessék urak helyet foglalni. (Pietro körül nézi magát, de székét nem találván az ágyra ül és villáját maga mellé dobja.)

Jeán: (10 palacsak borral belép.) azonnal fogok teríteni, az udvaros hozza már a csuspaizt.

(Az udvaros belépvén Carlost megpillantja, a kúszóból megbotlik s elejti a tálat, mire) Carlos (dühbe jön az udvarosnak parancsolja), azonnal másik tálat (felészedi a csuspaizt s hozzá lát).

(Pinczér és az udvaros távoznak.)

Augustinó (türelmetlenül). Már szeretném tudni fáradságunk eredményét, mert nekem

sehogy sem tetszik, hogy eddig semmi erőyes intézkedés nem történt.

Aurelia: Mondhatom, hogy veletek meg-
jártam, én kellemetlen helyzetbe jutottam, midőn bennetek biztam, részemről minden lehetőséget megtettem, de a mester másképp fogta fel a dolgot s mondhatom meg kellett pirulnom s mind ezt nektek köszönhetem.

Augustinó (hangosabban.) Micsoda? szem-
rehányás akar ez lenni? Mi arról nem tehetünk hogy ön szerepét rosszul játszta s így a követ-
kezményeket tulajdonítsa magának. Én megva-
gyok győződve, hogy én vagy Matyuska barátom sikeresebben jártunk volna el a missióban, de azt gondoltuk, hogy ön ügyes azonban

Aurelia (haragosan.) Kérem ne tessék gorombáskodni, hisz nincs most városi közgyűlé-
sen. hanem bizalmas értekezleten.

Augustinó. Ha nem tetszik, tegyen róla, én azonnal elmegyek és ne is számítson többet az én támogatásomra, tudatni fogom embereimmel, hogy milyen bakot lőtt, a többség mellettem van, engem ismer s nekem hisz a nép.

Aurelia. Azt tudom; különösen Malagurszky Lúka és

Szikra M. (engesztelőleg közbe-
vág) jólgy! ne vonja el tőlünk kegyes partfogását s bízzék bennünk továbbra is mi mindent elfo-
gunk követni, a mi csak ezélnöz vezethet. Meg-
kettőztetett erővel fogunk dolgozni, sőt tüntetni fogunk ha kell s remélem, hogy győzni fogunk. (Augustinóhoz fordulva) csillapodjál te is barátom, ne viszálykodjunk de nem szabad visszariadnunk és csüggednünk sem; ha tartvunk első alkalom-
mal nem sikerült ne legyünk kishitűek és tartuk meg a kitűzött czélt Isten áldása el nem ma-
radhat.

Pietró (leugrik az ágyról s villájára támasz-
kodva.) Igen igen uraim, az Isten áldása velünk lesz, bő bor termés igérkezik s a méltóságos kis-
asszony csak ki bírja vinni, hogy ingyen iszunk és fogyasztási adót sem fizetünk.

Carlos (tele szájjal) helyes, helyes éljen a szónok, ingyen iszunk, fogyasztási adót nem fizetünk, mert őseink sem ismerték ezen adóne-

met. Ez csak az új korszak vívmánya, melynek fennmaradása ellen a nép nevében tiltakozunk! Én ugyan nem vagyok önző, mert remél nem nézve egészen közönyös, ha valjon megmarad-e a fogyasztási adó, vagy sem, mert én adót soha nem fizettem, de nem is fizetek. Ebből tetszik látni, hogy engem nem önérdék vezérel hanem én mint a közvélemény tolmácsa a nép érdekében beszélök, tehát minden adónak meg kell szűnnie!

Giorgio (röhögve.) Én nem vagyok ugyan ékes szölvő, de a nép javát magam is kívánom, előttem szölvő Carlos barátom — ki úgy beszélt mint valami könyv — bőven adta elő a nép kívánságát, gratulálök neki sikerült beszédéhez és csak annyit mondhatok, hogy nem hiába novine szerkesztő; — én is esatlakozom hozzá: ne fizessünk fogyasztási adót!

Aurelia. Oh Istenem istenem milyen térre tereltük az ügyeket, ha ezt a mester megtudja azt hiszi, hogy forradalmárok karjaiba dob-
tam magam, holott mindig azt hangoztatom, hogy kormánypartiak és lojalitások vagyunk. Öszintén mondhatom, miszerint felette nagyon sajnálom, hogy a dolgot ilyen nagyon élire állítottuk s ha álmaink teljesülnek nem jó vége lesz. Én különben mosom kezemet s a mostani jelenetről mit sem akarok tudni.

(Felkiáltások.) Szavazzunk!

Carlos. Uraim előbb igyunk, a bor megmelegszik s után magam is szeretnék a tárgyhoz szölvni, mert hát istennek jóllaktam s ilyenkor szelleműs vagyok.

Augustinó. (Magában.) Elhetetlen.

(Általános és ismételt pohar koccintás.)

Mindnyáján. Eljen a barátság. A bor elfogy.

Augustinó. Azt még sem hittem volna, hogy ilyen kudarcot valljunk.

Carlos. Nem jó volna a palacsokokat még egyszer megtöltetni? Én úgy magamnál, mint a többi uraknál is észreveszem a jökdév és szellem hiányát.

Aurelia és Sz. Matyuska (egyzerre.) Nem lesz abból semmi, többet nem iszunk, hanem fejezzük be dolgainkat férfiasan és komolyan

rnok-szerkesztő vezércikkét? No akkor ugyan magukra olvasott! Proletároknak az ingyenes, társadalmi állás és kellő megélhetési forrás nélkül létező emberek nevezik, s így a „Bajai Közlöny” jó helyen tapogatózik a „Bácskai Ellenőr” — bátran indulhat utána, úgy is nem sokára találkozik a két hirhéd szerkesztő odafönt a — F o r t u n á b a n .

Addig is azonban, míg az az édes ismerkedés bekövetkezik, tanácsoljuk úgy annak az egy személyből álló és a bajmoki postafődekért aligha nem lekötöztetett „több zentainak”, — mint a „Bajai Közlöny”-nek, tiszteljék, szeressék, imadják, sőt ha kell vigyék is el tőlünk ezt a nagyrebcsült főspánt, de ne avatkozzanak a szabadrak ügyekre tájékozatlanul, mert nem illik ugyan, de megmondjuk, hogy fogadatlán prókátornak nincsen fizetése!

X.

Török Zsigmond.

Ha tisztelt olvasónk kezébe veszi e lapot, s látja ezimé e közleménynek, elgondolja olvasatlanul is, hogy: „tessék! ezek is kezdik a személyeskedést.”

Nem így áll azonban a dolog. Ha a közérdek, társadalmunk hibáinak feltárása, ha a köztisztesség megköveteli hogy szóljunk, szólunk kiméletlenül egyes emberről is, a mikor az oly dolgot eselkizik, a mi kárára van közügyeinknek.

Ki ez a Török Zsigmond? Ez az ember kir. törv. bíró, a kinek megvan abban az emeletes épületben a maga szobája, a ki egyes büntető ügyekben majd vizsgáló bíró, majd elbűnő, majd megítélő bíró még pedig olyan, a ki ítéleteket nem szokott készíteni.

Jóllehet a szabadrak kir. törvényszékénél felette nagy szükség van munkabíró és képzett bírakra, s jóllehet Török Zsigmond felett más bizonyítékot mutat fel a törvényszéki irattár számtalan eseménnyel, a ki a bíróságon még sem ezen oldalról mutatjuk be, hanem bemutatjuk mint oly embert, a ki bíró léte véle és vallott között közvetítő szerepet játszik.

Még emlékezni fogunk olvasónk, hogy Mamuzsits Agoston büntető főfeljelentést tett Bulyovics Simon városi adópénztárnok ellen, s emlékezni fogunk arra is, mily helytelen lett ez az ember megítélésére a néhai „Szabadrak Ellenőr” s illetve „Bácskai Ellenőr” hasábjain is.

Bulyovics tisztázta magát, s a vádlóból vádlott lett.

Mamuzsits Agoston égeti ez az ügy, s nincs esodálkozni való, ha pártja és ezek között Török Zsigmond is mindent elkövetett, hogy Bulyovicsot a kibékülés olajával még kortesfogások útján is kiengeszteljük.

Néhány nappal ezelőtt Bulyovics Simon a vasuton sétált s találkozott egy véletlenül (?) Török Zsigmonddal. Beszéltek egyről másról, de csak hamar Mamuzsits Agoston büntügyére került a rud, miből folyólag a bíró felhívta Bulyovicsot,

(Több hang. Szavazzunk, szavazzunk, még hat liter bor!)

Giorgia. Nem állok reá 12 vagy semmi én meg guverálom.

Aurelia. Ilyen rendetlenséget kikérek magamnak, ezt nem engedem, inkább távozzanak s magam is elmegyek.

Giorgio. (Felhívva.) Aureliát szembe köpni akarja, mely tetteben őt Sz. Matyuska megakadályozza, s rá bíri Giorgiát, hogy Aureliának kezét nyújtsa, utóbbi erre kezét visszarántja és keztüzt akar húzni, Giorgia erre megdühösödve nagyot kóp és eltávozik.

Carlós: ha nincs több bor magam is megyek, ha szomjazni akarok, akkor nem jövök ilyen diszes társaságba.

(Több hang.) Csak csendesen, csendesen majd lesz még bor is.

Sz. Matyuska. Uraim igaz, hogy keletlen dolgoknak valék szem és fültanuja, de kényszer köleszn pénztárnoki becsületemre fogadom, hogy a helyzetnek változnia kell; mert a szt. lélek sugalja nekem azt, hogy diadalt arattunk, azért jobb egyetértést és kitartást ajánlok.

Augustinó. Könyvű neked várni és beszélni, neked a kutyád sem sánta, én tovább nem várhatok, nekem orvoslásra van szükségem, mert különben

Aurelia. Én a magamét megvettem s a helyzet reám nézve a legkellemetlenebb, én önkörem érdekeben cselekedtem még pedig saját hátrányomra, ha tehát valakinek oka van, a helyzettel szemben elégedetlenséget nyilvánítni, akkor csak én lehetek az, ki önkörem által reá szedve magamat blamáltam.

Augustinó. Nézd csak nézd csak, hogy beszél a kiasszony, még neki áll feljebb, pedig ő rontotta el az egészet s most minket akar okozni, én is esküszöm szerkesztői becsületemre, hogy boszút fogok állni a dolog abban nem maradhat.

Aurelia. Önökkel az ördög sem boldogul, tegyenek a mit akarnak én távozzom. (Távozik.)

Carlós. Hát nem lesz több bor, kifizeti a ezebet?

Augustinó. Ne gondolj vele, majd fírendelt tisztviselőt végeztek: a vezénylő főtiszt mindenképp az átvett pénzek és értéktárgyakért, az ellenőr pedig a számfelítés — és elszámolásért felelős.

A közös zár alatt lévő főpénztárnak ügyközpénz, mint érték papírok és egyéb értéktár-

vonja vissza panaszát. E felszólítást Török Zsigmond a többi között ekként is támogatta: „lássa itt van a restauráció is, azután magának is lehet baja, mert az iratok a fegyelmi bíróság elé kerülnek.....”

Bulyovics „nem tehetem”-mel felelt, s a kriminalista bíró elődalgott.

Ugyan kérdjük: az e egy törvényszéki bíró hivatása hogy folyton a pártkolompok után szédelegjen? az e a hivatása hogy az igazságszolgáltatás szabad menetét ekként bénítsa meg?

Nem elvünk senkit megróni ha azt meg nem érdemelte, de hogy Török Zsigmond méltó megrovást érdemel kortes szerepért, az kétség-telen, s szavainkat mindaddig fenntartjuk, a mig Bulyovics Simon azt meg nem hazudolja.

Erek óta megy ez így, vajjon mikor szakad vége?

A „Bácskai Ellenőr” s az „Arvapénztári ellenőr”

A „Bácskai Ellenőr” ma két heti számának vezércikkében tisztázza, igazolni iparkodik az arvapénztári ellenőr irányában nyilvánult főispáni jellemző eljárását, állítva hogy a késedelmes bevételezett haszonberek, mind az 1878-ik év vagyis az ellenőr hivataloskodása előtti időből valók.

No ez magyarul mondván nem igaz, mert nézze meg csak ez a cikk írja jól a múlt évi május hóban befizetett haszonbéri tartozások keletkezési idejét, bizonyosan találni fog azok között sok olyant, a melyek az ellenőr szolgálati idejében keletkeztek.

Nézzé meg csak a Pécs testvérek és több másokának keletkezési idejét.

Különbölegyen a cikk író türelemmel addig, míg ezen ügy minden ízében ismertette, kommentálta a nagy nyilvánosság előtt megjelölve, ott majd megtalálhatja minden egyes kifogásolt haszonbér befizetésnek keletkezési idejét s a haszonbérő nevét.

Mert ne gondolja, hogy az ezen ügyben érvényre jutott alaváló gonoszság s gaz becsület-rablási merénylet csak a hivatalos acták és actus folyamának árkaiban fog maradni s ott talán agyon nyomtatni, eltemetni.

Ily valamire ugyan ne számíton mert lesz ez úgy még más valahol is sok egyéb kapcsolatos dolgokkal ventillálva.

Addig is azonban a cikkzőnek s mind azoknak kik tudni óhajtják, tájékozásul ide íktatjuk azon általános érvényű szabályokat, melyek egy pénztárnoknak illetve ellenőrnek kötelességeit, felelősségét megszabják (Kastovszky „Allanszámvitel” 68 és 70 lap.)

„A pénztári teendőket minden pénztárnál két főtiszt s a teendő mérvéhez képest szükséges segéd személyzet végezi. Az első főtiszt a pénztárak különfélése szerint: kezelő pénztárnok, főpénztárnok, igazgató vagy fizetõmester nevet visel. A második főtiszt mindenkor ellenőrnek hivatik.

A vezető főtiszt, úgy az ügyvezetés, mint a bevételek és kiadások teljesítése körül karöltve és egyetértésben az ellenörkötő főtiszttel köteles eljárni, s ez utóbbinak előleges meghallgatása nélkül intézkednie nem szabad.

Az ellenörkötő főtisztnek jogában áll s ha a vezénylő főtiszt intézkedéseinek fogantatásából a kincstárba háromolható hátránytól lehet tartani, sőt kötelessége is követelni:

a) hogy az ügynek elhalasztása, a kincstár vagy a fél hátránya nélkül megtörténhetik, előzetesen a felettes igazgató hatóság utasítása kikéréssek;

b) ellenkező esetben pedig, hogy a tett és általa nem helyeselt intézkedéssel a felettes hatóságnak azonnal jelentés tétessék, s abban az ellenör véleménye, az általa annak legyőzéséről felhozott érvekkel együtt előterjesztessék.

Ha az ellenörkötő tisztviselő ezen jogával nem él, illetőleg kötelemét teljesíteni elmulasztotta: teljes mérvben osztozik a felelősségben a vezénylő főtiszttel még akkor is, ha az intézkedés véleménye ellenére történt volna is.

A pénztári közvetlen teendők a számfelítésből, vagyis a teljesítendő bevételek és kiadások elismeréséből, a be vagy kifizetendő összegek kezeléséből és a kezelési könyvelésből állanak.

A fizető eszközök (pénz értékpapír, stb.) kezelése általában a vezénylő főtisztnek, a számfelítés, számbantartás, főleg pedig a főnpló vezetése az ellenörnek kötelemi közé tartozik; a mi végből a pénztárhoz érkező összes utalványokat és a felettes igazgató hatóságnak mindazon rendeleteit, melyek a számfelítésre vonatkoznak, a vezénylő főtiszt az ellenörrel közölni tartozik.

A pénztári tisztviselőnek nem csak az általok szándékosan okozott hanem minden olyan kárért is felelős, mely a szolgálati szabályok — habár szándéktalan — figyelmen kívül hagyásából az állam vagyonra háromlott.

Minden egyes tisztviselő felelős saját hivatalos cselekményei — mulasztásainak káros következményeiért.

A főtiszt az ellenör összes teendőit egyetemlegesen, tehát nem csak a saját cselekményekért, hanem azokért is felelős, melyeket közösen teljesíteni tartoznak.

Tekintettel azon teendőkre, melyeket az alárendelt tisztviselők végeztek: a vezénylő főtiszt mindenképp az átvett pénzek és értéktárgyakért, az ellenör pedig a számfelítés — és elszámolásért felelős.

A közös zár alatt lévő főpénztárnak ügyközpénz, mint érték papírok és egyéb értéktár-

gyak állandóknak helyességéről egyedül a két főtiszt felel.

Háromféle felelősséget különböztetni meg: 1.) egyetemleges (solidáris), 2.) egyéni (particularis) és 3.) szükségbeli (subsidiáris) felelősséget, illetőleg jótállást.

Az egyetemlegesség lényege abban áll, hogy a számadó pénztárnok és ellenör, a felmerülő hiányokért osztallanul és egyik a másikért jótáll, a mennyiben a pénztárnok a számfelítésre és viszont az ellenör a pénz kezelésre felügyelni tartozik.

A dolog természetéből következik, hogy a hol az államvagyonról és államról van szó, helyzetünkben a törvényhatóság, — a főtiszt helyett pedig a pénztárnok értendő.

Palics!

A fürdő évad beköszöntött, a folyton borongó ég lassan kiderül s iparkodik egy kis nyugalomra, hol munka után a szabad természet gyönyörén kipihenjük fáradalmainkat.

A ki teheti meg világfürdőkre, a ki szegényebb itthon marad s megelégszik a mi szerény de kies tavunk és sétáhelyeinkkel Palicson.

A vendéglő végre berendezve. Hosszu vajudás után mégis eldőlt a vendéglő sorsa is, még pedig mindkét pártunk érdekeinek és a nagyközönségnek is teljes kielégítésére.

A vendéglőt Vizner József nyerte el évi 800 ft bérfizetés mellett.

E választásban örömmel nyugodhatik meg minden fürdő látogató, mert biztosítva van a vendéglő régi jó hírűve által hogy kellő és tisztességes ellátásban részesülend, a nélkül azonban, hogy tárczája a rendes áron fölül megtámadtának.

A vendéglő és kávéházi berendezések gyorsan haladnak.

Két új teke asztal álland a játszó szórakoztatására, az emeleti teremben gyönyörűen hangolt új zongora van, s ezenkívül is minden oly kényelme és szórakozása biztosítva lesz a vendégeknek, a mit jelen viszonyaink között kívánni csak lehet.

Egyet azonban ajánlunk annak figyelmébe a kit az illet. A fürdő lepedők, törülközők el vannak nyűve! Vannak közöttük oly rongyok, hogy belőlük egy tenyérnyi egészet aligha lehetne kikerekíteni. A kut el van hanyagolva; víze nem tiszta, iszapszagu, s így feletle egészségtelen. F ü r d ő r v o s u r! tessék megvizsgálni és a közegészség ügy érdekében rögtön intézkedést kérni.

El nem hallgathatjuk végül annak megemlítését, hogy az „Áltöld-fümei vasút” igazgatósága t. é. június hó 1-től az omnibusz vonatokat Szabadka és Szeged között végleg beszünteti, s így fürdőhelyünk eddigi kényelmes hozzáférhetősége megsemmisítettik.

Ez nagy csapás úgy a fürdő — mint Szabadka város közönségének érdekeire.

Nem tudjuk mit szándékozik tenni törvényhatóságunk ez ügyben, de ezt a változtatást agyonhallgatnia nem szabad.

Értesítésünk szerint Gombostól-Szadakraig új omnibusz vonat közlekedés álland be. Lépések kell tenni hova hamarabb, hogy a vonat járása leguább is a nyári hónapokon át terjesztessék ki Palicsig. Ez a ludasi lakoságnak is feletle érdekeben áll, s ha az igazgatóság kellően felvilágosítottik mi hisszük, hogy e csekély kiterjesztéssel annál is inkább megteend, mert a nyári hónapok jövedelmezősége biztos alapon nyugszik.

Talán e hatósági lépés miatt nem fog apelálni és gáncoskodni a Mamuzsits-Autonovics-féle banda sem, mert halászai is könyebben juthatnak a halastavá teremtett fürdőintézethez.

Értesítés.

Szabadka sz. kir. város törvényhatóságának f. évi május 30-án d. e. g órákor a „Pest város”-hoz címzett szálloda nagytermében tartandó rendes havi közgyűlésén a következő eddig beérkezett tárgyak fognak felvetetni.

1. Törvények megfighirdetése.

2. Ministeri rendelet, mely szerint azon közgyűlési határozat, melyben Koch és társa utca-világítási vállalkozók a petróleumadó felemelése folytán általuk fizetett adó többletnek a város általi megtérítése iránt beadott kérvényükkel elutasítottak, felsőbbileg jóváhagyatott.

3. Ministeri rendelet, mely szerint az 1881-ben betegápolási célokra felhasznált jövedelmek és felmerült kiadásokról szerkesztett kimutatás felsőbbileg helyesnek találtatott.

4. Ministeri rendelet, mely szerint Gáfi Zsigmond városi második vagyonkönyvvivőnek fegyelmi ügyében hozott első fokú ítélet jóváhagyatik.

5. Az ügyészi és számvevői hivatalnak jelentése a csantavéri italmérsi jognak nevezett község általi megváltása tárgyában.

6. Kérvényi bizottság javaslata az erdőörök fizetésének szabályozása tárgyában.

7. Ugyanannak javaslata a bukovinai magyarok hazatelepítése tárgyában Hevesmegye átiratára vonatkozólag.

8. Ugyanannak javaslata az eperjesi szegény tanulókat segélyező egyetnek átiratára vonatkozólag.

9. Ugyanannak javaslata a városi zenedében az ének és zene tanítás tárgyában.

10. Ugyanannak javaslata Völgyi Lajosnak a színház-bani zenéléstől leendő felmentése iránt folyamodványára vonatkozólag.

11. A gazdasági tanács javaslata a közgyűlésileg elrendelt közezési munkálatok mikénti fogantatására tárgyában.

12. Hönseh Dezső építész-mérnöknek kérvénye 5 heti szabadságidő megadása iránt.

13. Kuluncsits József városi főjegyzőnek jelentése, melyben egy díjoknak a közigazgatási irodában leendő ideiglenes alkalmaztatását kéri: — s a meg ezután beérkező s a főjegyzői hivatalban megtekinthető tárgyak. Szabadkán, 1883. május 23-án.

Mukits János,
polgármester.

Helyi hírek.

— **Egérfogó.** Dr. Mórenc a hirneves ügyvéd május hó 17-én az iktelyi kir. járásbírósi hivatalba ment és a hivatali főnöknek átadott egy aláírási ívet azon kéréssel, hogy a főispán tisztelőre rendezendő fáklyás-menet költségeire írta alá egy összeget. A megkért hivatalnok látva csak két aláírást és az aláírási íven a magasas (?) előtt is kitüntetve, oda nyilatkozott, hogy ő senki mellett nem tüntet, és egyáltalában politikai tüntetéseket nem vesz. Doktor Mórenc természetesen replikázott erre, azt mondva, hogy a ezéba vett fáklyás menet nem tüntetés, és nem párti jellegű. Kíváncsiak vagyunk arra, hogyha Doktor ur egy intelligens főbb hivatalnokot is ilyenképen ánnani merészkedett, micsoda eszközöket használ ő és méltó társai a földművelő nép félrevezetésére. Az aláírási íven csak két aláírást szerepelt, t. i. Antonovits Mátyás közigyűzőé 60 frttal és Doktor Mórencéé 50 frttal. Ha az aláírt összeget a célhoz és az egyénekhez viszonyítjuk, úgy azt hisszük, hogy ez aláírás a s a k e g é r f o g ó akart lenni a következő aláírással szemben. Közönségünk tehát résen állhat.

— **Köztudomású dolog** hogy Stoczek Károly elleni sajtóper tárgyalása t. hó 23-án történt. Ahhoz hogy Stoczek a tárgyalásra megjelenhesse, és hogy jurzsalemii utazási módjait igénybe ne vegye, természetesen pénzmag kellett. Méltó társai tehát aláírási ívet bocsátottak közre, és boldog-boldogtalant fogtak az aláírásra és az adakozásra. Ily uton 75 frt gyűlt össze. Stoczek Károly soha ennyi pénzt birtokában nem látván, oly nagy lelkesedésbe jött, hogy a nagyvendéglő kávéházában a sajtóbírósi előtt elmondandó vedbeszédjét a vendégek előtt elmondotta, illetve felolvasta. A vendégek csakugy amultak, bámultak a szónokot. Nem is késett érte Stoczek Károly a felvilágosítás adással sem, a mely abban kulinált, hogy ő vedbeszédjét csupa angol munkából szedtegette. Stoczek azonban szintén is levén valaha, — szerepét nem akarta csupán egy irányban kimeríteni, s így a lelkesedést számkösz értebe öltöztetve, végre azt enutálta, hogy Cziglányi családját igazán sajnálja. Hiába Stoczek minden újabb eszelekményét meglátják, hogy volt színésztársának, aki pedig most magasabb regioju arisztokrata, — életfilozófiáját követi. Ugy halljuk, hogy a Pest-szálloda vendégeinek annyira megletszett Stoczek Károly vedbeszédre, hogy a kormánytól vasuti ingyenjegyeket kértek, hogy Stoczek vedbeszédjét másodsor is a sajtóbírósi előtt meghallhassák.

— **Török Zsigmond** kir. törvényszéki bíró felette érdeklődött Cziglányi — Stoczek sajtóperre iránt, s felette örült volna, ha bíró collegiáját elutasítják, és színészpajtását felmentik az esküdtsek előtt. Egy tréfas távirat alapján Bittermann könyvkereskedésben arról értesült f. hó 23-án estefelé, hogy Stoczek felmentetett. Lett szaladás. Utan-utólag, boltjátöröl-boltjótára futva hírharangolta hogy „Stoczek felmentetett!!” Örömben arról is megfellekedett, hogy még a hivatalos óra nem járt le, s néhány fenytő ítélet is el lehetett volna készíteni jegyzők igénybe vétele nélkül.

— **(Rokon gyilkosság)** Szalma Liza 26 éves hajadont nagynénje Kovács Füzess Antalné szül. Koletár Teréz f. hó 18-án délutáni 3 órákor egy nagy kesssel úgy melbe doíto hogy az néhány perc múlva meghalt. Tettes befogattott.

— **A „szabadrak díjok önszegélyező egyet”** — mint már lapunkban említettük — folyó évi június 2-án a városi közgyűlésen tartandó társasági rendezés. A meghívók már mind szét küldtek, s a rendezőség nem kimélt sem költséget sem fáradságot, hogy a közönségnek az oly kevéssé látogatott városunkban a tavaszi évad alatt egy fényes és kedélyes mulatságot szerezzen; a tánchelyiség díszes lampionokkal, a főbejárat pedig 200 lámpacsavallal leendő kivilágítva, s a padok megett 2 méternyi távolságban sodronyhuzat fog felállítatni, hogy a résztvevő közönség a nézők által ne haborgattassék. Felhívjuk olvasó közönségünket e sikerültnek ígérték mulatságra annál is inkább, mert az újonan alakult egyet ezúja: „az önszegélyező és takarékoság” megérdemli, hogy „partolában részesítessék. Belépti jegy ára; előre váltva 60 kr, este a pénztárnál 80 kr. A rendezőség lapunk utján felkéri a n. é. közönséget, hogy azok, a kik tővelésből meghívót nem kaptak s arra igényt tartanak, sziveskedjenek a bal bizottságnál jelentkezni.

— **Vettük a következő meghívást:** Szeretett gyermekeink: Milassin Izának és Dr. Reisner Lajos ügyvédnek, f. évi május hó 30-án délután 6 órákor a szt. Terézia főgyűlésben tartandó esküvés ünnepéjére van szerecsénk szívélyes tisztelettel meghívni. — Szabadkán 1883. évi május hó 19-én. Milassin Jakab és neje Kiss Mária, Reisner Zsigmond és neje Jók Lujza. — E sorokhoz csak annyit adunk: az isten sokáig és boldogan éltesse az új part!

Rendőri hírek. Lichtnecker Károly vasuti vendéglős a helybeli kap. hivatalnál panaszt emelt, hogy szolgái: Tarján Sándor és Szivacz

Védő: Csak a véghatározatot. Ügyész: nem ellenzi. Hosszabb keresés után az említett határozat az iratok közt fel nem található.

A Mikosevits-féle bűnügyben, miután Cz. beismeri, hogy Litvay Gábor volt csendbíztos arra használta, hogy Mikosevits Gy. és ennek sógora Gyurinkovits Kálmán közt folyó levelezés a vizsgálat érdekében folytatassék, védő a további bizonyítástól eláll.

Védő: Arra nézve, hogy Cz. a börtönök által iratott Mikosevits Sándorhoz ál leveleket. Mikosevits Sándor és Gyulára továbbá dr. Horváth Móra hivatkozik s kihallgatásukat kéri. Ügyész részletesen ismerteti az ügyet, a tanuki hallgatást ellenzi, mert egy peronkivüli testület nem bírhatja felül a perbeli cselekvényt, Cz. szintén ellenzi a tanu kihallgatást, mert a tanuk felhítt Mikosevits testvérek, a bűnügyben vádlottak, dr. Horváth Mór, mint védő ügyvéd vett részt, kijelenti, hogy az ál leveleket a vizsgálat érdekében használta, ezután védő a tanuki hallgatástól eláll.

Elnök az ülést 1 órára felfüggeszti. d. u. 2 órákor folytatva:

Védő: Arra nézve, hogy panasos a Milassin-féle bűnügyben egy tisztességes családapát minden ok nélkül letartóztatott. Kéri Stojkovits Lázár (Lajos) tökést kihallgatni. Ügyész ellenzi a kihallgatást, mert ez inkriminált passzus szerint az „ügyvéd és tisztas családapa minden ok nélküli letartóztatása” Milassin Lajosra vonatkozik, tiltakozik az ellen, hogy az inkriminált passzus, miután Milassin börtönben van, most egy harmadik személyre Stojkovitsra vonatkoztassék. Cz. ama kijelentése után, ha a bíróság megengedhetők tartja oly tanu kihallgatását mely az ő bírói aktusának alapjá képezte, annak kihallgatásába beleegyeznek, mire a bíróság a védő által benyújtott kérdőpontok újabb szövegezésé végett visszavonul, mi megőrlésben. a tanu kihallgatását. Ügyész ellenzi a tanu megeskettetését, mivel panasos által lett letartóztatva, benne garancia nincs, félt e kifogást elkesztett tartja, mert ezt a tanuki hallgatás elrendelése előtt kellett volna tenni. Tanu vádlott száje szerint vall. Ezután Cz. kéri tanu letartóztatására vonatkozó jkvét, végzet. és ezt helyben hagyó törvényszéki végzet felolvasatni, védő nem ellenzése folytán felolvasatják.

Azon körülményre nézve, hogy Cz. Milassin azzal bírta vallomásra, hogy azt mondta neki miszerint ha mindent kivált Madagarszky Lukács 5000 frtot ad neki, kéri Milassin Lajossal az 1879. évi szeptember 9-én felvett beismerő vallomását visszavonni jegyzőkönyvet. Ügyész a Milassin Mamuzsich féle bűnügyet részletesen ismerteti, azt megelőző polgári per minden mozzanatával, tagadja, hogy panasos a vallomás kivételére 5000 frtos ajánlatot tett volna, nem ellenzi a jegyzőkönyv felolvasását, de viszont kéri az 1879. évi aug. 11-én felvett jegyzőkönyv felolvasását is, melyben Milassin beismeri, hogy keverték be őt a bűnténybe; minikét jegyzőkönyv felolvasatják.

A Simics Anna féle 3 frtos lopási bűnügyre vonatkozólag, miután az iratokból konstaltva lett, hogy a 10000 frtos kezessé levél elintézésénél Török Zsigmond bíró volt a referens s hogy a szabadlábra helyeztetni kért vádlott késsőbb szabadlábra helyeztetést védő a tanuki hallgatástól eláll, kérésére a kezessé levél felolvasatják.

Miután közzéadott panasos nevében kijelenti és beismeri, hogy tény az, miszerint panasos a szabadkai nemzeti kaszinó 1880. évi november hó 7-én tartott közgyűlésén akként nyilatkozott, miszerint a „Szabadkai Ellenőr” szerkesztője szerkesztői titkot két ízben, egyszer 3 frtért árult el mert említett lap egy a fővárosban is tisztelt színészről erősen megtámadott azt állítván róla, hogy ennek színigazgatóvá választása nem a színügyi bizottsághoz, hanem a rendőrséghez tartozó ügy, aztán elment panaszhoz, körül tudta hogy eme színészről megválasztását pártolja, felmutatott egy erkölcsi bizonyítványt s kijelentette, hogy állítását ezzel képe is bebizonyítani, de mindazon által, ha 3 frtot, melyben vádlottnak eme bizonyítványnak Molnár Györgytől megszerzése került, megtérítetik, szándékától elállt ezt vádlott mesének nyilvánítja és visszautasítja, védő a tanu kihallgatástól eláll.

Az ismert kaszinói gyűlés után Cz. által Stoczeknek kiadott nyilatkozat tekintetében a gyűlés után a kaszinóban. Peticus kapitány által egybehívott értekezleten tett nyilatkozatra vonatkozólag ügyész kijelenti s beismeri, hogy panasos ez alkalommal csakugyan akként nyilatkozott, miszerint vádlott Stoczek K. a nyilatkozatot tőle kikunyorolta mondván, hogy ha panasos ezt nem teszi kenyerét veszti, aztán pedig Stoczek ezzel, mint Cz. gyűlési bizonyítványával városszerzte kérekedett, védő a további bizonyítástól eláll.

A Mamuzsich Lázár s Vojnits Simon közt fenforgó párbajügyben alakítani megkísérelt becsület bíróság alakításában panasos magatartására vonatkozólag kihallgatott Kovacsics Agost, kit azonban panasos kérdései oly zavarba hoztak, hogy emlékező tehetőségnek s a körülményekről tudásának hiányát 62 éves élet korára toltja.

Arra nézve hogy Cz. a tárgyalásokkor babiliskol s hogy ennek mi lehet az oka védő által felhítt panasos által elfogadott dr. Horváth Mór, Schönböcker ügyvédek és Dékies József író (??) lettek kihallgatva. Ezután a védő ellenzése dacára az ügyész kérelmére a bíróság az 1848-ik évi 18. t. cz. 25. §-a alapján elrendelte felolvasni. Bíró Antal szabalkai törvényszéki elnök felterjesztését az igazságügy miniszteriumhoz Cz. bíró magaviseletéről és eljárásáról, melyet kifogásolatlannak nyilvánít, védő védbeszédében a felterjesztést érdekeltsegből folyónak tartja.

A bizonyítási eljárás 10 órákor befejeztetvén, dr. Jezenszky Sándor alügyész a budapesti ügyészsége legfőbb tagja mondta el érveketben gazdag esinos szép beszédet, mit a közönség élénken megjeljenzt.

Mindkét részről még több irat felolvasatni koretik, melyek azonban részint visszavonotnak, részint a bíróság a felolvasat megtagadja.

Nagy derűtséget keltett védőnek azon inkriminált passus bizonyítása, hogy Czigliányi gyomra be veszi mindent, erre nézve hivatkozik írh. Wenzel Lajos és dr. Landanerre. kik bizonyítási fogják, miszerint panasos dr. Fischer Lajossal a Wenzel vendéglőben az ételapöt végigette, kéri tanu kihallgatását, ügyész az ily az esküdtsek és a bíróság iránti tisztelét és méltóságot egyaránt sértő eljárás ellen tiltakozik, figyelmen kívül hagyatni kéri. Panasos beismeri, hogy Wenzelnél egy alkalommal az ételapöt végigette, de tiltakozik, hogy azt fogadásból tette volna,

hanem egyszerű heezből. Védő a tanuki hallgatástól eláll. Védő Stoczek K. becsülete iránt Antunovits Máttyás és Mamuzsich Lázárt kéri kihallgatni, ügyész, ha Stoczeknek erre szüksége van nem ellenzi.

Jezenszky Sándor kir. alügyész szép előadásu s tartalmas védbeszédében a többi közt így szól: A jogállam nem tűrheti, hogy egy közhivatalnoknak — ki maga is az igazságszolgáltatás székén ül — oly vádakat dobjanak a szemében, melyeket a btkv. különben is büntetni rendel. A törvény megköveteli, hogy a bírói székben csak becsületes ember foglalhasson helyet s ott meg nem tűri a becsületet. Ha egy közhivatalnok ellen, hivatalos eljárására vonatkozólag valamely rágalomnak látszó tény igaznak bizonyul: a bizonyító bűntelen marad. A kabinet noierok kora tehát lejárt s a börtvény azt az elvet proklamálta, hogy a közhivatalnok ellen mindent szabad megmondani, a mi igaz, és csak az büntetessék, a ki nem mondott igazat. Stoczek azt állította, hogy Czigliányi mint vizsgáló bíró állevelek költésével igyekezett a Mikosevits testvéreket valloásra bírni. Hogy mennyiben igaz ezen állítás, azt kimutattam a bizonyítási eljárás folyamán. Stoczek azt állította, hogy Czigliányi minden jogos indok és alap nélkül helyezte Milassin Lajos ügyvédet vizsgálati fogságba. Én kimutattam, hogy a vizsgálati fogság nem suttott ártatlant, mert Milassin a legfőbb ítölözsek is 1 és fél évi börtönre ítélte. Stoczek azt állította, hogy a Simics bűnügyben egy vizsgálati fogoly szabadlábra helyezéseért 10000 frt biztosítékot ajánlottak, de Czigliányi a szabadlábra helyezést megtagadta, mert a védelmet oly ügyvéd vezette, kivel ellenségeskedésben élt. Én kimutattam, hogy a 10000 frt biztosíték felajánlása nem volt komoly s hogy a szabadlábra helyezést irant nem Czigliányi döntött, de döntött a k. ügyész meghallgatása után a kir. trv. tanácsa, melyben Cz. csak egy szavazata volt. Ez biztosítom a vádlott urat, ha felhozott állításának lett volna törvényes alapja, ugy Czigliányi vádlója nem ön de én volnék! Ezek a rágalomok Cz. mint közhivatalnok ellen. A rágalom a btkv. 248. §-sa rendeli büntetni. A becsületsértő kifejezéseknek pedig Stoczek ur oly gazdag tárházával rendelkezik, hogy abból legyen elég, a hitvány, a hazug, az alavalt, az aljas, a nyomorult, a gazember, a jellemtelen toakodó himpeller, a megkötözni, a lekopni való, stb.eket, mint becsületsértőket megjelölöm. A becsületsértést pedig a btkv. 261. §-sa rendeli büntetni. Én tehát ezennel vádat emelek Stoczek Károly ur ellen, a nyomtatvány után kikövetelt rágalmazás és becsületsértés megtörésáért. És most önközöz fordulok, tisztelt esküdt urak! Itt a leszámolás órája a két fél között; az önközöz kezében az ügy. A két fél közül az egyiknek tisztázni kell magát. De én nem hihieltem, hogy undorral ne fordulnának el a becsülettráló sajtonak jelenlegi és a jelenlegihez hasonló támadásai elől. Ne legyen többé a botrány és a rágalom még egyes hírlapirónak se kenyerkérésére. — Magyarország közvéleménye már elítelte a sajtó azon közeget kik rágalomból élnek, kiknek lételtételeért életelene a botrány. Önökön a sor most a közvélemény ítélete megpecsételtem. Tüntessék fel, esküdt urak az igazság hatalmat nyujtsák ki az e hatalomban rejlo sáptolo kar, es meutsenek meg egy tiszta embert a reá szort rágalomaktól. Ezen bizodalom-

mal kérem, nyilvánítsák Stoczek Károlyt vétkesnek.

Mamuzsich Agoston, a vádlott védője hosszabb beszédében iparkodik bebizonyítani, hogy az első támadást Czigliányi intézte Stoczek ellen. kit leginkább azért gyűlölt, mert a kormánypartot szolgálta lapjával, míg ő bíró léte az ellenzékkel tartott.

Dr. Jezenszky ügyész viszonzválaszában a védőügyvéd állításainak ezafolata után beszédét így végzi: Tervszerű merénylőnek nevezhetném azt esküdt urak, a mit Stoczek ur és társai Czigliányi becsülete ellen elkövettek. Egyesült erővel meghurcolták őt a lapokban, minden kigondolható váddal illették s ekkor Czigliányinak a közönség előtti vádlója Stoczek Károly. bátorságot vesz magának, a hírlappéldányokat az igazságügy miniszterhez egy levél kíséretében felterjeszteti, melyben azt írja, hogy a közönség fel van háborodva e cikke miatt, s a botrány türethetetlen. Itt a kezemben a levele. Tehát Stoczek a közönség előtti vádló, a ki maga esinálta a botrányt, az igazságügy miniszter előtt magát a közönség bírójául tolja fel s áthelyezését kéri a közönség érdekében. Stoczek tehát a denunczián szerepére is vállalkozott, s aljas fegyverekkel küzdött egy piszkos cél felé.

A vádlott rövid védbeszede után háromnegyed tizenegykor elnök összegezte a vád és védelem főbb érveit.

Fél tizenkétkor visszavonult az esküdtsek, s egy fél órai tanácskozás után Rákosi Jenő, az esküdték főnöke kihirdette a verdiktet, mely szerint a vádlott, Stoczek Károly, ugy a rágalmazásban, mint a becsületsértésben vétkesnek mondatik ki, és pedig arra kérdésre, hogy foglaltatik-e az inkriminált cikkeket becsületsértés, az esküdtsek két közleményre vonatkozólag egyhangulag igennel, egy másik közleményre vonatkozólag 10 igennel és 2 nemmel választott. Arra a kérdésre, hogy a „Czigliányi bíró újabb merénylete felírásu ezikkben van-e rágalom: 10 igennel s hogy ugyanabban van-e becsületsértés: egyhangulag igennel választott. A vétkeségre vonatkozó kérdésekre az esküdtsek 7 igennel, 5 nemmel s egy esetben 9 igennel s 3 nemmel választott.

A törvényszék rövid tanácskozás után kihirdette az ítéletet, melyszerint Stoczek Károlyt az esküdtsek marasztaló határozata alapján a rágalmazás és becsületsértés vétségében bíróság is vétkesnek mondatja ki s ezért kilencz havi fogságra s a rágalmazásért 200 frt, a becsületsértésért 300 frt pénzbüntetésre és 670 frt perkoltség megfizetésére ítélte.

Vádlott semmisségi panaszt jelentett be. Mamuzsich Lázár orsz. képviselő és dr. Horváth Mór kezessége mellett vádlottat a törvényszék szabad lábon hagyta.

A tárgyalás éjfélt után 1/2 órákor ért véget.

Felolvas szerkesztő és kiadó lapulajdonos:

SZALAY LÁSZLÓ A.

Dr. Schmidt határozó tyukszemtapasza

Évtizedek óta mint fájdalomtalan és biztosan ható szer használtatik a tyukszemek teljes eltávolítására.

Ezen Schmidt-féle tyukszem-tapasza hatása majdnem meglepő, miután többszöri használatnál akármely tyukszem minden műtét nélkül eltávolítható. Egy doboz ára 15 darabka tapaszszal és egy szarupöckével a tyukszemek kihuzására

23 kr. o. é.

Főszállítási raktár: GLOGGNITZ, Alsó-Ausztria, BITTNER GYULA gyogytárában.

NB. Ezen készületek megvételénél sziveskedjék a közönség arra ügyelni, hogy minden dobozon az idenyomatott védjegy rajta legyen.

Dr. Behr idegkivonata, gyogyó növényekből készült saját kivonata, hosszú évek óta mint határozó gyogyó szer idegbetegségek u. m. idegfájdalmak, Migrán, hátgerinez fájdalmak, nyavalyatörés, elgyengülés és magömlés ellen sikeresen használtatik. Dr. Behr idegkivonata még sikeresen használtatik közzvényes és eszuzos bajoknál, izülekék meredsége, azok eszuzos és közzvényes bajainál végre ideges fej, és ful fájdalmaknál.

Dr. Behr idegkivonata csak hűsölög használtatik. Egy üveg ára használati utasítással 70 kr. Főszállítási raktár: Gloggnitz Alsó-Ausztria Bittner Gyula gyogytárában.

NB. Ezen idegkivonat minden egyes üveg külső borítéka fenti védjeggyel van ellátva.

RAKTÁR SZABADKÁN:

Jóó Károly gyogyó szerésznél, és Magyarország minden gyogyó szertárában.

MATTONI-FÉLE
GISSHÜBLER
legitizált égvényes

SAVANYU-KÚT
legjobb Asztali-és üdítő ital,
kifünő hatásúnak bizonyult köhögnél, gége bajoknál,
gyomor-és hólyag hurutnál.
ÉDECSEK (az emésztés elősegítésére).
Mattoni Henrik, Karlsbadban (Csehország).

Ragjegy és dugasz égés,
mint mellékelt
jól meg figyelendő.

MATTONI'S
GISSHÜBLER

Szénsav tartalmú tápláló ásványos asztali víz, előnyvel használtatik lélegzési, gyomor és hólyag bajokban. A kútállalkozók Kahl és társa Krondorfon.

Főraktár:
PUCHER KÁROLY
fűszer és ásványvíz kereskedésében Szabadkán.

Első és legnagyobb raktára

kripta
és
siremlékeknek

Sommer és Wenigertől Bécsben.

Van szerencsém ajánlani: **szobrászok és kőfaragóknak**: a legjobb Családi sírboltok, és emlék kövek stb. az Osztrák-magyar Monarchia minden részben.

A kiállítás szép és om. g olcfn Asólebb árért.

FIEDOR JÓZSEF,

kocsi-gyártó
VII. kör 38. szám Szabadkán.
Wermes úr házában gőzfürdő közelében ajánlja a legújabb minták szerint készített

kocsi tarát.

És ajánlja magát, mindenemű megrendeléseket a legrövidebb idő alatt elkészíteni.

Elfogad mindennemű javításokat és átalakításokat is jutányos árak mellett pontos teljesítésre.

Hidegvíz-, belégzési-, savó- és szőlő-

GYÓGYINTÉZET
Marillavölgyben
a regényes Aninában Oravicza mellett
Vasuti állomás, 3 órányira Bázsiástól,
4 1/2 órányira Temesvártól.

Az idény kezdete május 15., a szállókura kezdete

september elején

A fennállott lakáshányon egy új 30 lakásból álló épület segített.

Bejelentéseket fogad és felvilágosítást ad május 14-ike az alulírott

Dr. Hoffenreich
az intézet igazgatója.

3-1

Melléklet a „Szabadság” 21-ik számához.

Főispánunk táborkara.

Motto: „Noscitur ex sociis”

„A madarat tolláról”,
„Az embert barátjáról”,
„Ismerni meg.”

„Megtalálja zsák a főtját.”

Zentai Paprika.

Jankovich Aurél közigazgatási hadvezérünk közelebbi *qualificált fővezéri finesszel* véghez vitt s e lapok hasábjain már kellőleg méltatott manőverjei után, a mások érdemeinek is elismerése s a közfegyelmek elvégzése céljából szükségesnek látjuk megismertetni urbi-orbi-vel azon kiváló táborkar egyéniségeit, a mely táborkar főispáni hadvezérünknek a Dr. Luczyfer által róla kiadott *karczolatokban* is híresnek mondott „*Vak parádék*”-hoz a „*baromvárosi abrichter káplár*”-tól nyert „*fővezéri finessen*” kívül még szükséges ész — akarjuk mondani taktikai lángelméjének a megfelelő stratégiai tervek adja.

Lévéen pedig a táborkar több tagból álló, annak ismertetését, a rang, érdemek megfelelő kitüntetése végett, a tres faciant collégium elve szerint, — több *trifoliumban* fogjuk eszközölni.

Kezdjük tehát a:

Trifolium I. -al.

E trifolium első levele: **Mamuzsich Lázó** (ithoni és zágrábi manupropiuma) „*Kocin Sin*”, muszka — akartuk mondani — magyar országgyűlési képviselő, kinek biographiája azon kezdődik, hogy jogász korában Grácban, a *panszláv eszmék örök híveinek esküdt* fel, s kin ez *eskü jelenségei folyton mutatkoznak*.

Ki mint szabaddai illetőségű tartalékos honvéd tiszt *Zágrába* helyeztette át magát azért, hogy *ne kelljen magyar vezényszót ejtenie és hallania*.

Ki mint országgyűlési képviselő úgy az országgyűlési padosorokban, mint az „*Angol királyné*”-ben folyton azon *elemek között tartózkodik s azokkal társalkodik, a melyek a magyar állameszmének legesküdtebb ellentétesei*.

Ő azon városi bizottsági tag, kit Antunovits Ivó címzetes püspök, a bunyevác nyelvnek az elemi iskolákba tannyelvül leendő behozatala végett tanusított fardhatlan küzdőleért külön levélben, „*Vila*” nevű újságában „*bunyevác vajvodának*” nevezett.

Ő azon magyar hazafi (!?) s országgyűlési képviselő, ki legközelebb Szabadda város polgármestere és tanácsa ellen jupiteri (!) szempillantásaitól függő főispánunk előtt vádat emelt édes hazafiai azért, mert az a *plennai török győzelmek*, a magyar nemzet közérzetéhez képest megünnepelni s arra 200 frtnyi költséget tenni merészelt; s a mit bizonynyal nem tesz, ha esetleg e költségek Plevna bevételének megünnepelésére fordítottak volna.

Ő azon magyar (?) országgyűlési képviselő, ki a városi törvényhatóságnak azon méltányos határozatát, melyel 1848 és 49-ben saját maga által harcba küldött fiainak, — most városi tisztviselőknek, — a honvédségnél s utóbb besoroztatva a osztrák hadseregél töltött szolgálati éveiknek nyudij éveikbe való beszámítását az *egész város közönségéből csak egyedül egy maga merse megfellebbezni*.

Ő azon magyar hazafi (!?) és országgyűlési képviselő, kinek ép úgy mint mesterének arozán, *bármely hazafias ügy s áldozat készségei felhívás törvényhatósági tárgyalásánál* (mostani szabadelvű párti (!?) czege miatt nyiltan nem szólhatván) a *belső érzelmek folyton az aczfintor jelenségeiben törnek ki*.

Máskülönbön pedig *finom, uri ember*, kit legközelebb is *egy kocsmából* hogyha talán épen nem is kidobtak, de az *ajtó elé*, — az *utczára*, — *kivetettek*. („*Dinnye*”, kocma 1883. martius 18. színház után.)

A trifolium második levele:

Mamuzsich Ágó, az elsőnek rokona és mestere, köz- és váltó-ügyvéd, bukott lángész, városunk Catalinája s a főispáni táborkar szellemi Atlasza; kinek viselt dolgaról beszélnek áldozatai *Malagurszky Luka*, ennek volt ügyvédje *Milassin Lajos* és Szremesevits a törvényszéki prótosz; erkölcsi mértékét pedig, — ha bűnügyeinkben úgy mint máshol esküdtek itél-

nének, — megszabná bármely esküdszék. Kinek hazafiai érzelmeit fényesen tanusítja a Kaloosán általa *Antunovits Ivó* címzetes püspök aegise alatt szerkesztett „**Bunyevácske i Sokácske Novine**”, az ennek folytatását képezett, s szellemi tőkéjéből élt szabaddai „**Glasnik**”, a melynek titulás szerkesztője, *Milodanovits Kalor*, a lap szellemének *illusztrálásául*, a szerkesztésétől és a magyar honvédségbeli szolgálatától a *serb táborba szökött*, s végül tanusithatja *Gromon Dezsó* volt főispánunk, *kinek elég alkalmu volt e hazafias s mostan szabadelvű párti (!?) érzelmeket közelről megismertetni*.

A trifolium utolsó levele:

Antunovits Mátyás kir. közjegyző, polgármesteri s lemenő ágban katonai — akartuk mondani városi főorvosi aspirans, archifizeus és diplomatiai tehetség; ki a magyar kath. klérus némely nagyon magas, magas és nem magas tagjainak érdekeit, törekvéseit az álcázott panszláv intenciókkal egy kalap alá hozni, s az előbbieknél nem csak tekintélyét utóbbiak részére kikölesönözní, szellemi közreműködését megnyerni, hanem mi több, még a közmondás *telhetetlen papzsákját* is a *kleriko-panszláv organum*, a „*Bácskai* (quondam szabaddai) Ellenőr” táplálására megnyitni tudta; s kinek erkölcsi értéke, a jellemzésére általánosan használtba jött e kitételben „*politikai k...*” kulmál, egyéb sok viselt dolgairól pedig egyre legbiztosabb felvilágosítást adnak Razsovits, Vucesvátz, B... e. Cz... a és az 1854. évi „*nemzeti kölcsön*” elszámolási actái. (Következend a: *Trifolium II.*)

Felfüggesztés-fellebbezés.

Alább közöljük szösz szerint a lapunk hasábjain már ismertett és jellemzett főispáni felfüggesztési átiratot és főszámvevőknek ez ellen benyújtott fellebbezését.

Minden nélkül a közönség, ki vált a számadási és számviteli dolgokban jártas polgártársainkra bizzuk megítélni azt, hogy a főispáni intézkedés törvényesen és illetékesen felelős tisztviselő ellen rendelkezett-e; vagy hogy, mint jellemzünk, a hivatalos hatalom személyes, nenn-telen bosszura való felhasználásának képezi eclatans bizonyítékát,

Tekintetes közig. bizottság!

Tisztelettel alulírott méltóságos Jankovich Aurél városunk főispánjának mult april hó 29-én 137. számra kelt és velem t. ho 8-an 3875376. tan. számú határozattal másolatban közlött átiratával fejelemi vizsgálat alá vonatam s állásomtól felfüggesztettem; minek folytán ezen, ream névze úgy alakilag mint érdemileg sérelmes, törvény és szabályellenes eljárás illetőleg felfüggesztés ellen az 1876. évi V. t. cz. 25. §-ra támaszkodva, kénytelenem fellebbezésemet nyilt határidőben előterjeszteni a következő

indokok alapján.

Az ellenem emelt fejelemi eljárás és hivatalos állásomtól felfüggesztés indokai a felfüggesztést elrendelő főispáni átirat értelme szerint a következők u. m.

1. Az árvapénztárnál állított hiányos számvévi vizsgálat, ellenőrzés fel nem fedett „*visszaelés*”.

2. Hogy a közpénztár s törvényhatóság vagyonkezeléséről szóló évi számadások és számadási kimutatások a törvényszabta időre 10 évi hivataloskodásom alatt meg nem vizsgáltak s ezen mulasztásom miatt azok a törvényszabta elfintéztés mindezt meg nem nyerheték.

Ezen elrendelt fejelemi eljárás és hivatalos állásomtól felfüggesztés iránti főispáni intézkedés sérelmes, szabály és törvény ellenes.

Mert az árvapénztár kezeléséről a felfüggesztett árvapénztárnokkal törvény és szabály szerint egyetemlegesen felelős, s vele 1878. évi julius hó óta folyton együtt működő árvapénztári ellenőr az állított mulasztások és sikkasztás okért törvény és szabály ellenére — legkisebb indokolás nélkül, nem csak fejelemi eljárás alá nem vonatott, hanem még pénztárnokká promoveáltatott; ezáltal pedig nemcsak a törvény és szabályok rendelkezései sértettek meg, hanem né-táni károk eseteire megsértettek a számadást vizsgált és azért másod sorban felelőséggel tartozó számvizsgálók anyagi jogai, mivel ezen törvényellenes eljárás az egyik első sorban s egyetemlegesen felelő számadót a törvényes anyagi felelőség alól elvonja, s a netáni fedezetlen kározszeget illetéktelenül a számadást vizsgált s csak másod sorban és csak is szükségbéli (insubsidium) felelőséggel tartozó számvizsgálókra hárítja.

Mert ellenére a városi szervezési szabályzatnak (11 lap első bekezdés), mely szerint „*a pénz és raktárakért hiány esetében mindenekelőtt*

egész értékeivel az illető számadó kezekedik, ha pedig valamely hiány a számadások vizsgálata alkalmával vétkes hanyagság vagy helytelen eljárás miatt fel nem fedeztetett, a hiányért a számadó után az illető számadást vizsgáló számvévi hasonlóan egész vagyonával felelős.” Ellenére az általános számviteli szabályoknak és a számvizsgálók ott világosan körvonalozott felelőségére, melyek szerint „*Minden számvévi tisztviselő a rábizott munkálatok helyességéért, jelesül: minden elnézésért vagy elmulasztott olyan kifogásért, melyet megtennie kellett volna*, — felelős”.

„*A számvizsgálót sújtó felelőség olvileg az ő hibája folytán fel nem fedett vagyoni károsításokra vonatkozik, és mindég csak szükségbéli (insubsidium) lehet, annyiban, amennyiben a kártérítés bármiknál fogva a károsítottól több meg nem kapható.*” (Kasztovszki „*Államszámvitel*” 259. §.)

Mert a fent idézett szabályok szerint nem a kérdéses árvapénztári számadások vizsgálatát állásuk teendői és munkabeosztás folytán teljesített, névszerint Karvázy Sándor és Tóth Sándor számvizsgálók esetleg az 1866. évtől 1873 évig terjedő, s főszámvevőségem alatt megvizsgált számadásokat illetőleg netán még Szantics Jakob alszámvevőt vonta fejelemi eljárás és felfüggesztés alá; hanem tisztelettel alulírottak, ki a szabályellenesen és hiányosan kezeltnek állított árvapénztári számadások vizsgálatát, — mint az a főispáni vizsgálat alkalmával az összes számadási és számadás vizsgálati ügyiratokból kitüntetve, általam felemlítve, a vizsgálatot végeztet számvizsgálók által elismerné lón, — nem eszközöltem.

Ha ezen sérelmes és törvényellenes eljárás approbalható volna, úgy akkor az egyik városi adószámtiszt által elkövetett és fejelemileg már büntetett könyvelési vétségért nemcsak őt, hanem a hivatal főnökét és vezetőjét, Kertész Nándor adóügyi tanácsnokot, Vidákovics körbiztos vétségéért Pertich Mihály főkapitányt, Gálfy Zsigmond II-ik könyvvezető hanyagsága s a teendőben ennek folytán beállott mulasztás, haladék miatt Muesi György vagyonkönyvvezetőt; a Budapest főváros egyik pénztáránál pedig a pénztárnok és egy számvizsgáló tag összejátszása folytán, vagy a város kezelése alatt álló Rökuskörháznál elkövetett nagymérvű sikkasztásokért Budapest főváros főszámvevőjét kellett volna fejelemi vizsgálat alá vonni és állásától felfüggeszteni; ami, köztudomás szerint, egyik esetben sem történt.

Mert az 1876. évi árvatári számadására névze Karvázy Sándor számvizsgáló által tett észrevételek és elintézési tervben foglalt, és a számvizsgáló bizottsági jegyzőkönyvben kellő figyelembe vett javaslatból és a közgyűlésre számadók felmentése iránt tett számvizsgáló bizottsági előterjesztésből, ream mint számvizsgáló bizottsági előadóra, — oly hátrányos, s úgy a nekem való beszámíthatóság, mint a dolog érdemét loptavolaból sem megemne illető „*vétséget*” talált ki, melyre névze, csak egy kissé alaposabb utánnézéssel teljes meggyőződés lett volna szereshető, hogy a számvizsgálólag megvizsgált árvatári számadásoknak a számbírálo bizottság általi felvilágálatalkalmával, a számadást vizsgált számvizsgálók is, a főszámvevővel egyetemes mindég mint előadók működtek közre; hogy a számvizsgáló bizottsági jegyzőkönyv megfizásom folytán, a bizottsági — számadási dolgokban járatan, — jegyző által mindég a számadást vizsgált egyik számvizsgáló közreműködésével szerkesztett, s mely jegyzőkönyvben mindég benn kell foglaltatni a netán felmerült észrevételeknek a vizsgálat vég eredményének, és záradékában a törvényhatósági közgyűléshez teendő javaslatnak.

Meggyőződés lett volna szereshető, hogy a közgyűléseken majdnem kivétel nélkül, csak a vizsgálati jegyzőkönyv alapján tett számbírálo bizottsági jelentés illetve javaslat olvastik fel.

Továbbá egy kis körültekintéssel, meggyőződés lett volna szereshető arról, hogy 4000—5000 frtnyi, behajtásra számvéviölég már kellően szorgalmazott haszonbéri hátralékok fenléte nem képezhet oly momentumot, melyből a sikkasztás ténye, az árvatári kezelés azonnali megvizsgálásának szükségessége következtetendő lenne; mert így a városi pénztáránál fenlévő több mint 60,000 forintnyi régi, az államnál köztudomás szerint fenlévő sok milliónyi haszonbéri hátralék miatt, az illető pénztárakat folyton sikkasztási gyanúval terhelni és sokszori azonnali vizsgálat zaklatni kellene.

A tartalék alapnak a kiskoruk be nem folyt haszonbérinek előlegezésére a régi gyakorlat nyomán ugyan, de illetéktelen, számvéviölég constatált, kifogásolt és jövőre névze már eltiltott ususa sem képez, a történt intézkedés után oly körülményt, mely más fenn nem volt alapos gyanuokok. bizonyítékok hiányában, a pénztári kezelés azonnali megvizsgálását, talán ha csak a már számvéviölég constatált és kifogásolt haszonbéri hátralékok s a tartalékalpalk alakilag illetéktelenül igénybe vételének ujiból kétszeres megállapítása végett nem, — indokolnak; vagy pedig emiatt a számadást vizsgálóra, legkevesébe pedig az annak vizsgálatát nem eszközölő más számvizsgáló tisztviselőre bármik hátrányos következtetés vonható lenne annyival is inkább, mivel a haszonbéri hátralékok beszedése, behajtása első sorban a pénztárnok és ellenőrnek, per eseten pedig másod sorban a tisztügyészségnek képezi kizárólagos kötelességét.

S mért máskülönbön is a tartalékalap nemcsak arravaló, hogy abból a belügyminiszterium engedélyével, a megtéríthetlen tőke veszteségek pótlottassanak, hanem természetzerűleg még arra, hogy abból az adós, vagy haszonbérió késedel-

mes fizetése, vagy még inkább a járandóságoknak hosszú időre nyuló perreli behajtása esetében — az árvek megérlelésére szükséges összegek, esedékessé lett jövedelmük, mindég esetrel-esetre szöllő árvaszéki utárvány alapján, — előlegeztessenek.

Sérelmes, törvény és szabály ellene fejelemi vizsgálat alá vonatásom és hivatalos állásomtól felfüggesztésem iránti főispáni rendelkezés azért is:

Mert még egyrésztől alapos után nézés nélkül, egy a számvizsgáló tudomás és mihez tartás végett sohasem közlött (47046x 877. sz.) miniszteri rendelet az avval megküldött „*árvaszéki ügyrend*”, továbbá a számvizsgáló szintén sohasem közlött 1882. évi 1471. j. v. határozat alapján ellenem, felfüggesztésem indoklására sulyos anyagi felelőséggel és kártérítéssel járó vádat emel, addig teljesen figyelmen kívül hagyja azon, a méltóságos főispánok mint közig. bizottsági elnökek minden esetre tudomására lehető körülményt, hogy a közig. bizottsághoz, minden hó, negyed és fél évben az árvaszéki helyettes elnök által betérjesztett jelentésnél elfekvő és az árvapénztárnok által az árvagyon állapotáról szerkesztett kimutatásokban mindenütt ott van az árvapénztári számadások vizsgálatát teljesítő egyik számvizsgáló vizsgálati bizonylata, a melyet bizonynyal csak a havi napló és számadási könyvek vizsgálatára alapján tehetett meg,

Mert ahelyett, hogy a mult évi májusi pénztári naplónál eltekvő némely befizetési ellen nyugtan állítolag talált és az okmány keltezésére vonatkozó alaki szabálytalanság miatt a felvilágosítást a felelős pénztárnok és ellenőrtől vagy pedig a számadást illetve naplót vizsgált számvizsgálóktól kívántatott volna, ezen, — a felfüggesztési átiratban még egy ellentétes okmány, vagyis valamelyik föl nyert nyugtájának felemlítésével, előmutatásával be nem győzött, de azért mégis kész, határozott összegre (278 frt 58 kr-ra vonatkozó „*visszaelésnek*” (a nyilvánosságban már sikkasztásnak) jellemzett körülmény alapján, — az ellenőr kihagyásával — nemcsak a pénztárnokot, hanem beigazolt vétség esetében is szabályszerint csak másod sorban felelős s a vizsgálatot teljesített számvizsgálók teljes elkerülésével, — engem, a vizsgálatot nem eszközölt s azért szabályszerint felelőséggel nem tartozott vont fejelemi vizsgálat alá és függeszt fel állásomtól.

Mert a gyami törvény rendelkezése alapján alkotott, felsőbbileg jóváhagyott és mihez tartás végett a számvizsgáló is közlött városi árvaszéki szervezési szabályok, a haszonbérnek beszedése iránt eddig fenállott s rég időkben számaró gyakorlat ellenére, a határidőre nem fizetett haszonbérnek után, még oly időkben is követel késedelmi kamatot, melyek a haszonbérnek késedelmes fizetése esetében késedelmi kamatok szedését elrendelő 1882. évi 1471. j. v. s a számvizsgálólag ugyanez évi 8151. j. 592. tan. száma között 276. j. 145. sz. közig. bizottsági határozatok idejét évekkel megelőző s helyezi fejelemi eljárás alá, — az ellenőr mindenkor kihagyásával, — az árvapénztárnokot s vele kapcsolatosan a főszámvevőt, ki a többször említett körülmény és törvényes indokoknál fogva még így valóban szabály ellen tett eljárás esetében is felelőséggel nem tartozik; helyezi pedig akkor, midőn a belügyminiszterium által felsőbbileg jóváhagyott és a tisztviselőknél cinsoraul szolgáló árvaszéki szervezési szabályzat áttekintése után, biztos meggyőződés lett volna szereshető arról, hogy sem a haszonbérnek után szedendő késedelmi kamatokra, a határidőre nem fizetett kamatok utáni szedendő kamatok kamatajára, sem pedig az ezzel ellentételen a régtől fogva fenálló gyakorlat megszüntetésére mi intézkedések — a főkönyvi és naplómintákban (16—24 lap) rovatok sinésenek, és pedig azon szervezési szabályzatban, melynek összeállításában a számvizsgáló legkevesébe sem volt részesítve.

Mert az 1877. XX. t. cz. 290. §-nak, ki ragadva azt a 288. § szali összefüggésből, csak hogy a felfüggesztés indoklásánál minél nagyobb károszég tünjék elő, — oly **örökszaks értelmezést ad**, mely sem a 288 § szali összefüggésében álló s előbb idézett szakasz valódi értelmének, sem az árvaszéki szervezési szabályzat (10 lap 2 bekezdés) azon intézkedésének, mely a tőke vagy kamat hátralékokban levő adókat 6 hét elmultával bepereltetni rendeli; sem pedig a rendes polgári törvényes eljárásnak nem felel meg, mivel az, a főispán által követelésbe vont kamatok kamataját az adós ellen törvényes uton soha meg nem állapítja.

De ilyent a hivatkozott törvényezik 290-ik §-a nem is rendel, mivel az ott érintett **késedelmi kamat fizetés** törvényes fogalma nem a határidőre nem fizetett kamatok után netán követelésbe vett késedelmi kamatokra illik, mivel az erre általánosan okmányilag és törvénykezéssel használt terminus technicust a „**kamatok kamata**” kifejezés képezi; hanem illik a 288 § szali szabályozott, összesített pénztár kezelésnél felvett kölcsönök után a kauftizetési határidőben mindenkor együttesen teendő tőke részletfizetések valamelyikének, az előirt visszafizetési határidőn túli késedelmes visszatérítésénél törvény szerint számítható késedelmi kamatokra.

Továbbá sérelmes, törvény és szabályellenes fejelemi vizsgálat alá vonatásom és állásomtól felfüggesztésem iránti főispáni rendelkezés még azért is:

Mert a számadások és számadások meg nem vizsgálása, azoknak a törvényes időben a közgyűléshez be nem lett terjesztése miatt ellenem emelt mulasztási vád alapatlan, mert ezen késedelem indoka nem a számvizsgálóknál rejlik, miután a polgármester ellen Gálfy György és társai városi bizottsági tagok által a nagyméltóságú

belügyminiszteriumhoz beadott panaszkervény záradékosan a számvizsgáló által beadott (s. f. é. 1815) t. száma. hitelesen másolatban a városi méltóságos főispánnal is közölt) és jelen fellebbezésben elbírálásán behatóan áttekinthető kért jelentés és mellékleteiben világosan ki van tüntetve, hogy a záradékos elmaradásának indokai a számadások vezetését teljesítő s annak betérjésére kötelezett vagyonkönyvivőknél, illetve a záradékos kimutatásoknak az 1862. évi szeptember 14-én 61731. számúra kelt helytartó tanácsi rendelettel megküldött utasítás és minták szerinti megfelelő alakban mind-azideig lett kinem állításában s a vagyonkönyvivő 1879. évtől szóló, számvizsgáló szóval úgy mint tisztí jelentéssel vizsgálata betérjészetni sürgetett vagyonkönyvivői számadások be-terjésztésében rejlenek; ezen vagyonkönyvivő 1879. évtől elmaradásnak, abnormis helyzetnek pedig a törvényhatóságnak oly, a hivatkozott jelen-tesében érintett s a hivatal kívánalmainak meg-nem felelő rendelkezési képezik forrását, amelyek-nél elhárítása akármely tisztviselő vagy hivata-li főnök hatáskörén kívül esik.

Kiván tüntetve, hiteles eddig kétségbe nem vont adatokkal, dokumentált munka kimutatásokkal, hogy a számadók által eddig betérjésztett számadások jelentésként s az utóbbi 1882. évre eső csokélyosság kivételével számvizsgáló mind meg-vizsgálva vannak, hogy az 1878. évi betérjésztett és számvizsgáló már 1879-ben megvizsgálta és házi-pénztárnoki számadásoknak a törvényhatósághoz betérjésztése csak a kellő minta szerinti s a va-gyonkönyvivőség által kiállítandó záradékos kimutatásoknak hiányát mutolt el; kiván mutat-va, hogy a számvizsgáló a vezetés alatt 9 és fél év, vagyis 1873. évi október 1-től összesen 38 munkakerővel, egyébként rohamosan nö-vekedő számvizsgáló teendőin kívül még 107. szót az előbbi számvizsgáló által vizsgált száma-dási egységekhez viszonyítva igazabban 143. jö-résben az előzőkétől átvett számadási egységet, közöttük a legnagyobb volumennel házipénztári és vagyonkönyvivőségi számadásokat is, — meg-vizsgálta akkor, midőn az 1861. évtől 1873. évi október 1-ig alkalmazásban volt hasonlószerű számvizsgáló 51 munkakerővel, sokkal kisebb, felannyi pénz és ügyszám forgalom mel-lett, — csak 50 kisebb számadási egységet vizs-gált meg, s mely számadási egységek között a legnagyobb terjedelmű 1861. évi házi pénztá-ri számadások benn nem foglaltak, midőn azok vizsgálata 1870. és 1871. években több mint 3000 forintnyi kétséggel, magán vállalkozás útján végeztetett el.

Végül kiván mutatva a számvizsgáló tagjai-nak mult évi 12549. számú együttesen tett je-lentése és kötelező nyilatkozatával, hogy még a hátralebent levő nagy mérvű számadások, ha a meg vizsgálata be nem terjesztették a számadók által haladéktalanul betérjésztettek. — a kért és közgyűlésileg fős számmal már meg-szarazott munkakerő szaporítás mellett 1. évi szeptem-beri közgyűlésig teljesen megvizsgálva, végle-gzve és az elmaradt záradékos kimutatások elmaradása a fennebb közöltök alapján a számvizsgálóknak, a főispáni átiratban hivatkozott mult évi 373. közgyűlési határozattal megszavazott, de általam felfüggesztésemre a tényleges és indokolt szükséghez képest még csak 1 munka erővel igénybe vett 4 rendelkezésre álló munkakerő daczára is, illetékesen fel nem számítható, — a kellő tör-vényes alakban a közgyűlésre betérjésztve lesznek.

Ezen óhajtott és biztosított időpont azon-ban a számvizsgáló új évi óra ért számos ren-dkívüli zaklató munka, a felfüggesztésem által úgy a számvizsgálóknak a záradékos kimutatások hiányzó kimutatások elkészítésére hivatott vagyonkönyviv-őségénél, illetve jelenleg számviteli ellenőrző osz-tályánál, a gyakorlati munka erők elvonása által beállandó késedelem következtében valószínűleg jelentékeny időre elodáztatott.

Indokaim záradékát s a számvizsgáló hi-vataloskodásom alatti helyzetének világos előtün-tetésére feleltem meg, hogy a számvizsgáló hiva-talra 1873. évi október 1-én történt belépésemkor az erdési számadások 1858-59. évtől, a rak-tári számadások 1866. évtől az árvapénztári száma-dások 1866. évtől, a házipénztári számadások 1869. évtől, a letét pénztári számadások 1870. évtől, in-ségi számadások 1869 és 1870. évtől, a közösi adó nap-lók 1868. évtől még mind vizsgálatalanul állottak fen-nyben állapot idézte elő azon szokatlán je-lenséget, hogy hivatali elődöm, Tarnay Károly főszámvizsgáló halála után a főszámvizsgáló, 1500 forint, tanácsnoki fizetéssel javadalmazott főtisztai állásra kiirt pályázatnál, Szabadka város 50—60 tagos számláló tiszti karából tudomásom szerint sem jelentkezett; hanem jelentkezett egy tsvzéki irnok, egy izr. tanító és egy vidéki könyvelő, magam pedig mint akkor városi alkaptány és 54 éves tisztviselő, csak az utolsó időben mások, névszerint Mátyás Péter, Muci György, főkép pedig hivatali főnököm Pertič Mihály főkapitány és méltóságos Lénárd Máté akkori városi főispán rábeszélései, biztatásai folytán jelentkeztem.

A most változt állapot volt az, mely a számvizsgáló teendőinek évről-évre való folytonos emelkedése a számvizsgáló tiszti létszámnak nem-csak maradása, de belépésemkor az alszámvizsgáló Vojnich Purcsár Gergely volt házipénztárnok bűnyűjében, a számvizsgáló irnoknak később egy más ügyben fegyelmi vizsgálat alá vonatása, fel-függesztése s utóbbinak onnan való végleges el-tételével munkakerőben fogyott, és sok, úgy jelen fellebbezésben, mint az ott hivatkozott s a polgármester elleni panaszkervényhez csatolt számvizsgáló jelentés és csatlományaiban érintett kör-ülmények közrehatásával akadályozott számviz-gálásnak, minden megfeszített munka ereje és ipar-kodásának daczára, lehetlenné tette, hogy a számviz-

adások vizsgálatában fennlévő s örökölt hátrama-radást a kitűzött, közgyűlésileg elfogadott s f. évi szeptember hó végéig terjedő határidővel előbb nem rendezhette.

Hozzá járult még mindezen akadályokhoz hogy az 1877. évből (1^{1/2}) évre nyert és tényleg csak a számvizsgáló létszámban előbb beállott apadást pótló 2 számvizsgálói díjnak a városi számadási dolgokban járattal utóncz s kivált az egyik; egy kilepelt pap, nagyon kevés ügy szöve-ge semmi ismeretlennel s amellyel számadási vizsgálatra igen kevés tehetséggel is bírt, amely hátrányt még a közeledő tisztviselési igazalmat is fokoztak.

Mindezek után, bármely szakértő bírálataira bocsájtandó munkásságom mellett, nyugodtan hi-vatkozhatom arra, hogy a vezetésem alatti számviz-gálás az 9 és fél év alatt, melyet ott töltöttem, sokkal több munkát végzett, mint amely-őt az ott töltött 9 és fél év kompetens teendőiből valóban megilletné; és így sem a számvizsgáló sem pedig engemet a teendőimben mulasztás-vádjá illetékesen nem terhelhet.

Az előadottak nyomán tehát tisztelettel ál-lított bátorkodom a tekintetes közg. bizottság fe-gyelmi Választmányához azon kérelmmel járulni miszerint méltóságos Jankovich Aurél városi fő-ispánnak f. évi 137. számú kelt és ügy fejelem-lyi vizsgálat alá vonatásomat, mint hivatali állá-somtól való felfüggesztésem elrendelő törvény és szabályellenes intézkedést feloldani, s hatályon kívül helyezni, engem pedig hivatalos állásomban visszajuttatni kegyeskedjék.

Szabadkán, 1883. május hó 16.

Lévay Simon,
állásától felfüggesztett városi főszámvizsgáló.

Tekintetes Polgármester ur!

F. évi április 23-án és következő napján Szabadka városi árvtárának kezelését tüzetes vizs-gálat alá vettem, ott a következőket észleltem:

1. Az árvtár főkönyvében, ugyszintén az adások főkönyvében is számtalan olyan számla-lap fordul elő, hol az árvtár, illetve adó-könyv-kezelők évtizedek óta nem jelentkeztek az árvtá-rnál, hogy a számlapok javukra iri tőke kamatait, esetleg a tőkét magán felvegyék, illetve a tőkére iri kölcsön után esedékes kamatot, eset-leg a kölcsöntörlesztést; mindegyike a fő-könyvek ezen számlapjain az árvtár követelése-iről-évre ugyan olyan arányban, mint az adó-sok tartozása a hátralebent maradt kamatokkal, folyton szaporodott annyira, hogy ezen számla-lapok legtöbbikén immár nagyobb a kamathátrá-ék, mint a tőke.

Tekintve, hogy az ekként nyilvántartott árvtár legtokebbiké már rég nagykorúvá vált, és te-kintve, hogy az 1861. évet megelőző időben fennállott gyakorlati szerint az árvtár tőkepénzei egyenkénti rendszer mellett, az illető árva ne-vere szülő kövénnyel adattak kölcsönre, hogy az adós ismerte az árvtár, kiknek tőkepénze köl-csönben bíra; az árva pedig ismerte az adóst, akihól nagykorúvá váltakor tőkepénzét követelhet-te; majdnem bizonyosnak mondható, hogy ezen számlapokon vezetett követelések, illetve tarto-zások legtöbbiké teljesen elenyésztek, amennyiben helyesen feltehető hogy az adósok illető nagy-korúvá vált árvtár irányában tartozásukat az árvtár kikérteivel — és a nélkül, hogy ez iránt az illető adóhivatás, hol a kövénnyel az 1861. évig letétben voltak, értesítettek volna; és a nél-kül, hogy a kövénnyel az illető adósnak kiad-ható lett volna, — kiegyenlítették.

Az ilyenmő fiktio-tartozási, illetve köve-telési-tőkeknél és hátralebent kamatainak évről-évre való nyilvántartása, a mellett, hogy az ügy-kezelést megnehezíti és az árvtár kezelését bo-nyolulttá teszi, a cumulatív kezelt árvtárak realis állagának tiszta világlátba helyezését is lehetlen-né teszi; elannyira, hogy sem az árvtár köve-telést, sem pedig az árvtár követelést az árvtár irányában ez idő szerint pontosan kiadni nem lehetséges.

2. Az adósok főkönyvéből kitűnik, hogy a kamathátralek beszedése alkalmával az esedé-kesség napjától a lefizetés napjáig törvényszerint járó késedelmi kamatot egyetlenegy esetben sem számítottak és szedettek be; holott az 1877. XX. t. c. 290. §-a szerint a felevenként előre január 1. és július 1-én esedékes kamatot után az utólagosan fizető adós késedelmi kamatot fi-zetni tartozik,

Az árvtár tőkepénze után részükre, vagy nekik színtén felevenként előre fizendő kamatot — a mennyiben ez nekik kifizetve nem lett, — ugyancsak tőkésítendő; mígvéglő ugy az árvtár, mint az adósok főkönyve is felevenként lezárandó és a kamathátralek a számviteli szabályok szerint az árvtáréki szabályrendelet 6. lap 5. és 6. be-kezdése értelmében tőkésítendő lett volna.

A törvény és szabályrendelet ezen intéz-kedéseinek figyelmem kívül hagyása által az árvtár, és illetve az árvtár jelentékeny összegben megkárosítottak.

3. Az adósok főkönyvében nyilvántartott adósok között előfordul Pavkovits György árvtár-éki főnök neve is 2500 forint tőke és 167 forint kamathátralek, Szekenderovits Samu közgymán pedig 300 forint tőke és 72 forint kamathátralek tartozással.

Magától értendő, hogy amiként a köztiszt-viselő, sőt még a bizottsági tag sem lehet ház-szonbérletre a kezelésre és felügyeletre bízott közzavadalomnak, épen ugy nem lehet az árvtár-éki tag sem adós az árvtáréki felügyeletére avagy kezelésre bízott árvtárnak.

4. Kezeltetnek az árvtár által olyan tö-megek is, hol az illetők, kiknek neve a számla-lapon szerepel, már megszüntek kiskoruknál holott az 1877. XX. t. c. 284. és 286. §-ai szer-int a nagykorúvá vált árvtárak vagyonuk azon-

nal kiadandó; a mennyiben pedig az illető az ez iránti értesítéstől számított fél év alatt vagyoná-rvétele végett nem jelentkeznek; ez bírói kézbe leteendő.

5. Az árvtár főkönyvében a nem kamatozó tőkék a kamatozó tőkékkel elkülönítve nincsenek holott a gyámügyi törvény 293. és 294. §-ai szerint összesített pénzkezelés alá nem vonandók azon kövénnyek és értékpapírok, melyek a letá-rozás alkalmával a hagyatékban találhatók, a kis-korúak részére természetben megtartattak, a me-nyiben a közös árvtár által csak őriztetnek. Ilyen tőkék kamatai után, — minthogy azok nem is folytak az árvtárba, nem szedhető 10 százalék kezelési díj, hanem csak a szabályrendeletileg megállapított őrzési díj.

6. Vannak az árvtárilag őrzött nyemű magánkövénnyek között olyanok is, melyek tör-vényszerileg biztosítva nincsenek, holott az 1877. XX. t. c. 272. §-a 2. bekezdése világosan rendeli hogy ilyen esetben a kövénnyek behajthatók.

7. A városi árvtáréki sz. rendeletnek (7. lap 3. bekezdés) ama ezélszerű és igen tövös rendelkezése, melyszerint minden árvtárak illetve gyámjauk egy betéti könyvecské adandó kezébe melyben a mellett, hogy az illető árva vagyoná-nak jövedelme pontosan elszámolandó, mind azon szakaszai a törvénynek és szabályrendeletnek be-fogalandoak lennének, melyeket az árvtárak tud-ni szükséges; mind ez ideig végrehatatlan nincsen; holott ez a legűzősebb ellenőrzés leteendő.

8. A tartalékalap, mely a közösen kezelt árvtártegek tiszta jövedelmének 10 százalék ke-zelési díj levonásból ered, — az árvtár főkönyvé-ben nyilvántartandó számlapokon nyilvántartandó. A gyámügyi törvény és városi szabályrendelet ide-vonatkozó intézkedései szerint ezen alap a min-denképpen befolyandó jövedelmek 10 százalé-kuak csatolása és kamatozás alá gyámpitandó, a gyám. tv. 268. §. szerint a tartalékalap a törvényhatósági bizottság a min. m. kir. belügyminiszterium jóváhagyása mellett rendelkez-heték, és mégis arra használtatott a tartalékalap az árvtártegeknek, hogy egyes árvtárak részé-re, kik magának után járó esedékes házonbér-összeg fejében, midőn házonbérteket tartozásukat a nem fizták, özregig előlegezik és ezáltal a tartalékalap — minthogy a gyámhatósághoz el-vonta, — több mint 500 forintot megkárosította.

9. Az árvtár ingatlanról vezetett főkönyv-be való betekintés után arról kellett meggyőző-dnem, hogy a házonbértektartozások a lejártú időn-től évekig be nem folytak a pénztárba és hogy ezek beszedése iránt az 1872. évi április hó 29-ig semmiféle hatóság, megkezdés nem történt; amikor is ezen hátralebent 1882. évi május hó 1-től számított 8 nap alatt 593 forint 23 és fél kr. folyt be az 588-ól 698-ik naplótételek alatt.

Azonban itt sem szedették a törvényes késedelmi kamatot, midőn az illető árvtár és árvtár csak ezen itt felemített 593 forint összegnél 1278 forint 58 kral károsítottak meg.

Az árvtáréki szabályrendelet 9. lap 5. be-kezdése világosan rendeli, hogy az árvtártegek-nek, — ki a fizetési határidő lejártától jogyzé-ke vezetni köteles, — tartozik minden házon-bérteket tenni a hátralebent maradt adósoktól. Az árvtáréki ellenében intézkedni köteles, hogy a hátralebent azonnal, — szükség esetén per útján — beszedessenek.

A szabályrendelet ezen intézkedése a törvény elrendelte óta csak kétszer történt, fogamatban.

10. Az 1877. évből 47046. sz. alatt ki-bocsájtott belügyminiszeri rendelethez csatolt árvtár-éki rend 12. §-a ugy nemkülönben a városi szervezési szabályrendelet is aként intézke-dik, hogy az árvtár időszakonként, de legalább felevenként egyszer megvizsgálhassék. Szabadka városi árvtára azonban a gyámügyi törvény el-telével a legűzősebb idő alatt elintézte; az 1872. évet megelőző időben eredett száma-dásokat pedig az e célra rendelkezésre bocsájtott két külön számvizsgáló által a folyó számadások-tól függetlenül intéztette el; — a számadások-nak egyetlenegy évfolyama sem (az árvtári szá-madásoktól elkülönítve) — tehát sem az átvett hátralekókat közül, sem pedig a 10 év folyamán megkezdettek közül — nyert törvényszabta elinté-zést, midőn legmennyiségben kövénnyek sulyosan megsértette, és mert az 1882. december 27-én tartott közgyűlési 373. sz. határozattal újból meg-szarazott négy munkakerő felhasználása mellett sem mutatkozott annyi eredmény, hogy a lefolyt 4 hó alatt bár egyetlenegy számadás véglegzést nyerve a közönségnek bemutatott volna, — Lévay Simon városi főszámvizsgáló, ugyis mint az árvtáréki szakközöge ellen az 1877. XX. t. c. 283-ik §-a rendelkezés képest, ugyszintén a „szervezési szabályzat” 11. oldal 1. bekezdésének figyelembe vételével a fegyelmi vizsgálatot az 1876. évi VII. t. c. alapján elrendelem és őt egyidejűleg hivatalos állásától felfüggesztetem.

Mirol tekintetes Uraságotat ezen intézke-désem haladéktalanul leendő fogamatossága céljából oly hozzáadással értesitem: hogy a hivatali fel-függesztett árvtári pénztárnok Zomboresevit József helyére helyettesül Sztipits Daniel árvtár-éki ellenőrt; az ekként megüresedett ellenőri állásra pedig helyettesül Szigethy József okleveles gyógyszerész; — a főszámvizsgáló állásra helyettesül Muci György, ez idő szerint a számviz-gáló ellenőrző-osztály vezetője, ennek helyébe pedig helyettesül Karvizi Sándor számvizsgáló, és az ekként megüresedett számvizsgáló hivatalra Popovits György jegyzői oklevéllel bíró jogvgy-zett egyént helyettes számvizsgálóvá kinevezem.

Ezen intézkedéseimről a fent megüresedett egyenként külön-külön értesítendő és hivataliaktá-ba bevezetendő lesznek; és úgy ennek megtör-téntéről, valamint a fegyelmi vizsgálat fogamatba vételéről szóló jelentését 30 nap alatt elvárom.

Szabadkán, 1883. április 29-én.
Jankovits Aurél főispán.

azok mielőbbi pótlása eszközöltessék.

Minthogy pedig a vizsgálat nyomán azon meggyőződésre jutottam, hogy az árvtárilag ke-zelt hátralebent-k beszedése körül nemcsak mulasztás, hanem az árvtári pénztárnok részé-ről azon visszájárás is elkövetetett, hogy a há-zonbértektől által házonbértektől elvonattak és a pénztár-nok által éveken át magán ezokra fordítottak, emelől fogva; az 1877. XX. t. c. 288. §-a ren-delgetéhez képest Zomboresevit József árvtári pénztárnok ellen a törvényben és szabályrende-letben megszabott kövénnyek sulyos megsér-tése miatt az 1876. VII. t. c. alapján a fegyel-mi vizsgálatot elrendelem s nevezett pénztárnok-ot egyidejűleg hivatalos állásától felfüggesztetem.

Midőn pedig ezen visszájárás csak az által-vált éveken át lehetséges, hogy a számviz-gálók a magas belügyminiszterium által kiböcs-ött árvtáréki ügyrend 30. §-a értelmében szö-rös kövénnyek az árvtártegek naplót minden há-zonbértektől a főkönyvekkel és okmányokkal való egybeazonosítás mellett megvizsgálja; és az észlelt hiányokról 8 nap leforgása alatt az árvtár-éki tüzetes jelentést tenni; ebben hivatali kövénnyek teljesítés elmulasztotta, ugy hogy a hivatkozott szabályrendelet elbocsájtta az árvtár-iránt ilyen irányban egyetlen egyszerem vizs-gálat meg. Mert amennyiben csak a mult évi májusi naplót a főkönyvekkel és okmányokkal megvizsgálja vala, nem kerülhetne volna ki fig-gyelmet azon feltűnő körülmény, hogy az 588-ól 698-ig terjedő naplótételek alatt befolyt 593 forint 23 kr. több éveken elmaradt házonbértektől aránylag igen rövid idő alatt folyt be és a naplótételek okmányai, t. i. az ellenőrzések kezezése részén kivakarás, részén pedig föltűnő és által meg-tertek változtatva. Ezen most érintett, hátralebent házonbértektől összesítve bevetelése alkalmával a tör-vényes késedelmi kamatot, dacára az 1872. évi április 29-én kelt 1471. árvtári száma vizs-gálatot ez iránti meggyőződésnek, mind e mai nap-ig be nem szedettek és azok beszedése meg-sem is kíséreltetett.

Sulyosítja ezen vétség az azon különösen szemlelendő körülmény, hogy a számvizsgáló bi-zottság, — melynek elnöke a főszámvizsgáló, — az 1881. évi február 10-án tartott ülésében az árvtári 1876. évi számadása névze Karvizi számvizsgáló által betérjésztett észrevételek, — és elintézési terv 49. pontjában hangzókatott aggodal-mot és javaslat elrener is, — a helyett, hogy a szóban lévő szabályellenes eljárás rendbehozatalá-végett az árvtári kezes azonnali megvizsgálá-sát rendelte volna el, — olyanmő javaslatot ter-jesztett, — a főszámvizsgáló megyugyvása mellett — a közgyűlés elé, melynekóra számadó az 1881. évi február 23-án tartott közgyűlésben 38. sz. határozattal feleltetett.

Ezzel együtt fogva, ugy nem különben azon okból is, mert a számvizsgáló, — kiknek ugy az 1870. XI. t. c. 14. §-a, valamint az 1871. XVIII. t. c. 127. és 129. §-ai szerint kötele-ségekben áll a városi közpénztárak évi száma-dásait a fent közöltökben mindenkor oly idő-ben megvizsgálva, hogy azok a tavaszi gyűlést megelőzően, 19. napnál előbb a városi tanács véreményes jelentésével együtt közösméire kite-nyetők legyenek; miszerint minden egyes adózó polgár után felmerülő észrevételek az ellen beállítás, — ebben hivatalos kövénnyek teljesí-tését elmulasztotta, hogy a lefolyt 10 évi hivataloskodása alatt, — habár az 1876. évi de-cember 10-én tartott rendkívüli közgyűlés 131. sz. határozatával személyes felelősség terhe alatt utasított, hogy az évi számadásokat mindenkor a törvényszabta időben megvizsgálja, hivatalosko-dása idejében keletkezett megvizsgálatalan száma-dásokat pedig a legűzősebb idő alatt elintézte; az 1872. évet megelőző időben eredett száma-dásokat pedig az e célra rendelkezésre bocsájtott két külön számvizsgáló által a folyó számadások-tól függetlenül intéztette el; — a számadások-nak egyetlenegy évfolyama sem (az árvtári szá-madásoktól elkülönítve) — tehát sem az átvett hátralekókat közül, sem pedig a 10 év folyamán megkezdettek közül — nyert törvényszabta elinté-zést, midőn legmennyiségben kövénnyek sulyosan megsértette, és mert az 1882. december 27-én tartott közgyűlési 373. sz. határozattal újból meg-szarazott négy munkakerő felhasználása mellett sem mutatkozott annyi eredmény, hogy a lefolyt 4 hó alatt bár egyetlenegy számadás véglegzést nyerve a közönségnek bemutatott volna, —

Lévay Simon városi főszámvizsgáló, ugyis mint az árvtáréki szakközöge ellen az 1877. XX. t. c. 283-ik §-a rendelkezés képest, ugyszintén a „szervezési szabályzat” 11. oldal 1. bekezdésének figyelembe vételével a fegyelmi vizsgálatot az 1876. évi VII. t. c. alapján elrendelem és őt egyidejűleg hivatalos állásától felfüggesztetem.

Mirol tekintetes Uraságotat ezen intézke-désem haladéktalanul leendő fogamatossága céljából oly hozzáadással értesitem: hogy a hivatali fel-függesztett árvtári pénztárnok Zomboresevit József helyére helyettesül Sztipits Daniel árvtár-éki ellenőrt; az ekként megüresedett ellenőri állásra pedig helyettesül Szigethy József okleveles gyógyszerész; — a főszámvizsgáló állásra helyettesül Muci György, ez idő szerint a számviz-gáló ellenőrző-osztály vezetője, ennek helyébe pedig helyettesül Karvizi Sándor számvizsgáló, és az ekként megüresedett számvizsgáló hivatalra Popovits György jegyzői oklevéllel bíró jogvgy-zett egyént helyettes számvizsgálóvá kinevezem.

Ezen intézkedéseimről a fent megüresedett egyenként külön-külön értesítendő és hivataliaktá-ba bevezetendő lesznek; és úgy ennek megtör-téntéről, valamint a fegyelmi vizsgálat fogamatba vételéről szóló jelentését 30 nap alatt elvárom.

Szabadkán, 1883. április 29-én.
Jankovits Aurél főispán.

Jankovits Aurél főispán.